

GLASILO

Glasilo delavcev
industrije pohištva Stol Kamnik

Leto XXXIV

December 1987

Neznanke leta '88

Hitrost življenja je izredna. Ni dolgo, ko smo analizirali leto 1986, planirali leto 1987, že se letni cikel zaključuje in ponavlja; smo pred koncem obračunskega obdobja, ki je bil zaradi mnogih medletnih spremenljivk še poseben specifikum.

KAKO SMO GOSPODARILI V LETU 1987?

Začeto leto 1987 je bilo po prodajnih in fizičnih kazalcih izredno solidno. Takšne rezultate je nekoliko kvaril nov obračunski zakon, ki je sicer začel veljati 1. 1. 1987, vendar je njegova razlaga na nekaterih, za našo tovarno pomembnih področjih, zamujala. Zaradi nejasnosti pri razreševanju določil obračunskega zakona je STOL, ki je, mimogrede, v slovenskem prostoru odigral pomembno vlogo pri razlagi zakona, samo v prvem kvartalu letošnjega leta v dohodku izgubil več deset starih milijard din. V sredini leta je pričelo padati povpraševanje na domačem trgu, večji del Jugoslavije ni bil in ni več sposoben kupovati za nas doslej normalne količine proizvodnje. Razmere se ne izboljšujejo, zato se že od polletja dalje usmerjamo intenzivneje na tuja tržišča, da bi lahko vsaj za silo zadržali obstoječo produktivnost in dohodkovnost. V teh aktivnostih smo omejeni, saj so v izvozu prisotni v glavnem programi lesne proizvodnje. Zmanjševanje naročil ima tako večje posledice v kovinskih programih, zato je do prerazporeditev de-

lavcev v druge obrate prišlo najprej prav v kovinskih obratih. Ni treba posebej poudarjati, da to povzroča vsem nam velike težave.

KAKO NAPREJ?

Naša programska usmeritev je in bo proizvodnja izdelkov za poslovne prostore. Čeprav pričakujemo v naslednjem obdobju še nadaljnje omejevanje neproizvodnih investicij, kamor spadajo tudi naši proizvodi, ne bi bilo smotno zmanjševati sredstva za razvoj teh programov. Prepričani smo, da bi morali našo obstoječo dejavnost – oprema poslovnih objektov – močneje razširiti tudi na tujih trgih.

Tam smo še vedno premočno zastopani s programi za široko potrošnjo, ki v bistvu nikoli ne bodo dohodkovno tako zanimivi, kot predhodno omenjeni. In ko smo že

pri široki potrošnji, gre tudi za vprašanje, kakšne količine te proizvodnje in preko kakšne prodajne mreže jih plasirati za trg. Proizvodnja za široko potrošnjo doma in na tujem ni tako zanemarljivo majhna kot se na splošno misli. V proizvodnji namenjamo kar 20 % takšni vrsti produkcije, zato se moramo v programski in prodajni politiki ustrezneje organizirati.

Programskim usmeritvam moramo podrediti tudi našo notranjo organizacijo. Sedanja je še vedno premalo razvojno tržno usmerjena, v nekaterih programih pa gre razvoj prepočasi. Očitno bo treba ožiti programe, širiti trg, to pa pomeni posvečati mnogo več časa samemu razvoju programov, trženju, ekonomski produktivnosti ter takšnemu informacijskemu sistemu, ki bi omogočal hitrejši in kvalitetnejši pretok informacij.

Vajeniška delavnica je pričela z delom. Mladi, bodoči mizarji so se pričeli učiti osnovnih mizarских prijemov, ki so nujen temelj za dobro kasnejše delo v proizvodnih obratih.

KAKŠNE SO PERSPEKTIVE?

Zaradi zmanjševanja povpraševanja se zmanjšuje proizvodnja za domači trg. Prisiljeni smo povečevati izvoz, ki je dohodkovno nezanimiv. Zato je pričakovati ob takih gibanjih in sprejetem protiinflacijskem programu, ki ni pisan na kožo našim programom, slabšanje STOLOVEGA dohodkovnega položaja. Niso nam znani vsi ukrepi ekonomske politike za naslednje leto, vendar tisto, kar je že pripravljeno, ter ob našem vedenju, kako je doslej razmišljal Zvezni izvršni svet, naše perspektive niso dobre.

KAJ TOREJ STORITI?

Iz doslej povedanega sledi, da se razmere za poslovanje STOLA zaostrejejo. Naše naloge so, da na vseh poslovnih funkcijah našega celotnega poslovnega sistema stori-

mo mnogo več kot doslej, ne da bi podcenjevali doseženo. Časi so izredno slabi, zato sta zagnanost in znanje še kako potrebna. Med pomembnejšimi nalogami so:

- izboljšati notranjo organizacijo tovarne,
- izboljšati nabavne in prodajne poti,
- hitreje obnavljati naše proizvodne programe,
- hitreje izboljšati kadrovsko strukturo tovarne,
- dokončati investicijska vlaganja ter denar v bodoče namenjati le za nakup strojne opreme,
- dosledno izpeljati računalniško vodeno proizvodnjo.

Te in še druge naloge bodo v naslednjem letu od nas terjale dodatne napore. Upajmo, da bodo dali dobre rezultate!

Boris Zakrajšek

V letu 1988 z dvema temeljnima organizacijama

Manj od dveh mesecev je, ko je Konferenca sindikata naše DO sprejela pobudo, da se začne pripravljati analiza o združitvi temeljnih organizacij. Dne 17. 12. 1987 je bil izveden referendum. Delavci smo se zares večinsko odločili za predlagane statusne spremembe, tako, da bosta v letu 1988 v naši DO poslovali temeljni organizaciji PROIZVODNJA POHIŠTVA IN OPREME IN PRODAJA, kakor tudi DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB. Slednja se bo okrepila s Tehničnimi storitvami in sodelavci Restavracije.

Lahko mirno rečemo, da smo v Stolu po dolgem času sprejeli z referendumom odločitev, ki nam jo ni nihče diktiral od zunaj. Ko rečemo od zunaj, mislimo na odločitve

zvezne birokracije, ki so nam že tolikokrat škodile. Kar spomnimo se na »slaven predpis«, ko so prepovedali organizacijam širom Jugoslavije kupovati pisarniško in drugo pohištvo, kar pomeni za nas v že tako nemogočih pogojih gospodarjenja, še dodatne težave pri plasiranju naših izdelkov.

Tudi v letu 1988 ne pričakujemo, da nam bo država s svojimi ukrepi prizanesla. Trdno pa smo odločeni, da bomo delali še več in bolje. »Še več in bolje« sta besedi, ki veljata v vsakem primeru, ne glede na to, da bomo štartali z manj temeljnimi organizacijami. Toda prav ta združitve bo prinesla prednost, da bo naše delo v bodoče učinkovitejše in če tako bo, rezultati ne bodo izostali.

Silvo Učakar

SINKO, ČE SE NE BOŠ UČIL, BOŠ MORAL DELATI

Mamice bodo morale takšnim krilaticam v prihodnosti spremeniti pomen v smislu: »Sinko, le uči se, da boš bolje delal!« Časi so takšni, da delati ali nedelati ni več vprašanje. Vprašanje je samo to, kako iz tega, kar še imamo, iztržiti vsaj toliko, da bomo živeli človeku spodobno življenje. In izobraževanje v smislu pridobivanja znanja za prakso – ne nazivov – na vseh nivojih, bo ena od osnovnih surovin v tem malem, surovinsko že izčrpanem slovenskem prostoru.

In kakšna je dediščina ob pogledu na preteklost z vidika izobraževanja ali šolanja po domače? Dotaknil bi se poklicnega izobraževanja, ki v nekem obdobju za nekatere sploh ni bilo več potrebno.

Po osvoboditvi so se izučili poklica le bolj sposobni, ki niso imeli denarja za višje šole. Vajenci so pri usposabljanju pridobili poleg praktičnih spretnosti v povezavi z osnovami teorije tudi spoštovanje do nadrejenih. Posebno vajenci, ki so se učili pri privatnikih, so dodobra spoznali celodnevni delavnik in garanje za majhne »pare«. Ko je takšen delavec prišel v tovarno, je ob fizično in umsko manj napornem delu, regresu, topli malici, dopustu, prostih sobotah, delitvi dobička čutil vsaj to odgovornost do svoje delovne organizacije, da dela polnih osem ur, da tekmuje v preseganju norm . . .

Naenkrat smo se znašli pred usmerjenim izobraževanjem, ki se je odpovedalo vajencem, kot da je to nekaj manj vrednega, preživelega v času, ko nam računalniki krojijo prihodnost. Zaposlovali smo nekvalificirane ali praktično neuporabne usmerjenčke, ki ob dejstvih, da »stari mački« odhajajo v pokoj, tehnologija se počasi modernizira, surovine so vedno slabše, izdelki vse bolj zahtevni – pripeljejo našo delovno organizacijo pred dilemo: »Če hočemo slediti zahtevam trga in izdelovati drage ter zahtevne izdelke, je potrebno tehnološko avtomatizirati delo ali pa usposobiti ljudi, ki naj bi na standardnih strojih s svojo spretnostjo izdelali najzahtevnejše izdelke.«

Prvo v Stolu odpade spričo hitre menjave programa, pomanjkanja prostora za nove stroje, majhne serije . . . Zato smo izbrali drugo pot, ki bo šele dolgoročno pokazala svoje rezultate. V Stolu smo organizirali s pomočjo Srednješolskega centra Rudolfa Maistra in ljubljanske Srednje lesarske šole, izobraževanje mizarjev širokega profila. Najprej je

Žaganje »pod roko« za začetnika ni enostavna zadeva. Ob pomoči inštruktorja in redni vadbi pa bo tudi to delo, ki je ena izmed osnov za pridobivanje drugih mizarskih veščin, kmalu steklo.

Zdravo, srečno in uspešno novo leto 1988!

bilo potrebno zgraditi in opremiti kabinete za pridobivanje ročnih spretnosti ter za usposabljanje na lesno obdelovalnih strojih.

V letošnjem letu smo začeli s prvim letnikom, ki šteje trintrideset učencev, kateri naj bi po učnem programu v 105 urah osvojili osnovne spretnosti na ročnih orodjih. Sodelujem pri oblikovanju učnega programa in bi podal nekaj začetnih ugotovitev.

V povprečju je to populacija z nižjim uspehom iz osnovne šole, kar se kaže v pomanjkanju logičnega mišljenja. Takšnemu učencu je potrebno vse pokazati, ga popravljati, potrebno je veliko »dril«, za kar pa je 105 ur veliko premalo. Naprimer za osvojitve celotne snovi s pridobitvijo ročne tehnike pri žaganju je namenjeno samo osem ur. Zato je že potrebno razmišljati, kako bomo organizirali počitniško prakso, da bodo bodoči mizarji resnično osvojili vsaj osnovne mizarске veščine. V drugem letniku naj bi se navajali na varno delo z osnovnimi mizarскими stroji. Za tretji letnik pa stvari še niso popolnoma definirane.

V tem trenutku je najpomembnejše, da inštruktorji čimbolje spremljamo delo učencev, da se pri napakah popravljamo, ker se zavedamo, da vsi šele nabiramo prve pedagoške izkušnje. Pri praktičnem pouku ni dovolj, da učencu samo poveš, kako se dela, ampak ga je potrebno naučiti dobro in hitro reševati probleme.

In zakaj sem se odločil za pomoč pri izpeljavi samega izobraževanja? Pri lastnem izobraževanju, ki se je iz gimnazije preselilo na Biotehniško fakulteto, sem začutil praznino v samih temeljih »stroke«, ki sem jo skušal zapolniti doma pri očetu z delom v delavnici. Pridobil sem občutek za orodja in les, vendar je bila celotna stvar razmetana, sistemsko nepovezana. Tako sem dobil priložnost, da s tem, ko izobražujem druge, izpopolnim tudi sebe, da poiščem lastne korenine. Vemo pa, da drevo raste samo, če ima korenine. Pri iskanju in prebiranju ustrezne literature se vidi, kako je bilo poklicno izobraževanje mizarjev improvizirano, sistemsko in izrazno nedorečeno, največ knjig je starejšega datuma, kako pokvarjeno je izrazoslovje v vsakdanji praksi in sploh človek dobi občutek, da je vse to nekaj tako mimogrede. Veliko imamo strokovno in pedagoško kvalitetnih knjig za visokošolsko izobraževanje, doktorsko je obdelana snov, s katero v naši praksi nimamo kaj iskati. In tukaj je zgrešenost našega izobraževanja. Ne izobražujemo na tistem nivoju, na katerem smo, tisti nivo, za katerega izobražujemo, pa je nestvaren in nepovezan s praktičnim izvajanjem. Naš inženir visi v oblakih, usmerjeni mizar pa je bil zakopan pod zemljo, ker se v procesu izobraževanja ni naučil opravljati svojega osnovnega dela.

Kakšne so možnosti Stolovega izobraževanja v prihodnosti?

Nujno bo potrebno mlajši nekvalificirani kader, ki je že zaposlen, vključiti v proces dodatnega izobraževanja. V predavalnici, ki še ni povsem opremljena, naj bi se organizirali seminarji iz področja sušenja, trženja, organizacije dela, varnosti pri delu, iz področja spoznavanja celotne tehnologije, s katero tovarna trenutno razpolaga. Potrebno je seznaniti vse, ki so v povezavi z izdelkom; kako je izdelek nastal, kje so problemi, koliko mora-

mo dobiti za izdelek, da bo ekonomičen in v kakšni izvedbi bi izdelek lahko prinesel večji dobiček.

Na drugi strani bi se ljudje iz proizvodnje seznanili z delom prodaje, priprave dela in tako vedno ukrepali v smeri reševanja, ne pa v smeri napihovanja nekega problema. Saj vemo, da je v praksi problemčič hitro problem, če nekdo to hoče.

Težave, ki so nas spremljale pri organizira-

nju tega izobraževanja, so pokazale nekaj: »Stol se mora organizirati sam in ukrepati v skladu s lastnimi potrebami. Nihče nam ne bo ničesar dal ali pomagal, če ne bomo tega storili sami.« Ne bomo preživeli samo s tradicijo, ampak z ekonomsko povezavo tistega, kar je bilo dobro včeraj, danes in kar naj bi bilo dobro jutri. In izobraževanje za prakso je prav gotovo pravilna odločitev!

Pavel Ojsteršek

V drugi polovici decembra so bili zbori delavcev, na katerih smo razpravljali o vprašanih reorganizaciji delovne organizacije, proizvodni in poslovni problematiki, informaciji plana za prihodnje leto in še drugem, ki se nanaša na naše delo in skupen obstoj.

NADURNO DELO V POKOJNINSKO OSNOVO – DA ALI NE?

Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja je v prvi polovici leta 1986 sprejela statutarni sklep o spremembah in dopolnitvah statusa, v katerem je med drugim spremenila tudi 3. odstavek 21. člena statuta. Sprememba je zanimiva zato, ker se je spremenil način upoštevanja osebnega dohodka za nadurno delo pri ugotavljanju pokojninske osnove. Z navedeno spremembo se namreč ta del osebnega dohodka upošteva v pokojninsko osnovo v celoti, če je bilo nadurno delo odrejeno po zakonu oz. če gre za »osebni dohodek, ki ga je delavec prejel za delo v času, ko je bil po zakonu dolžan delati dalj kot poln delovni čas.«

Statutarni sklep pa je določal tudi roke, v katerih morajo upokojujenci vložiti zahteve za novo odmero pokojnine, ob upoštevanju drugačnega načina obračunavanja osebnega dohodka za delo polnega delovnega časa. Upokojujencu gre namreč nova odmera od dneva uveljavitve sprememb in dopolnitev statuta, če je vložil zahtevo v roku šestih mesecev, sicer pa od prvega naslednjega meseca po vložitvi zahteve in še šest mesecev za nazaj. Tako določa 34. člen statutarnega sklepa, ki poudarja, da imajo to pravico upokojujenci, katerim se je osebni dohodek za delo preko polnega delovnega časa oblikoval po 20. členu veljajočega statuta. Prav ta pouda-

rek pa je povzročil nekatere spore v zvezi z razlago, kateri upokojujenci imajo pravico do nove odmere, saj bi sicer iz spremenjenega 21. člena statuta izhajalo, da to velja za vse upokojujence. Ni čudno, da je več tisoč upokojujencev vložilo zahteve za novo odmero in da so morale organizacije združenega dela izpolniti na tisoče obrazcev oz. pridobiti ogromno podatkov o osebnem dohodku za nadurno delo in o naravi nadurnega dela.

Spori o tem, ali se navedena določba statutarnega sklepa uporablja tudi za upokojujence pred 1. 1. 1973, ko je še veljal temeljni zakon o pokojninskem zavarovanju, so prišli tudi pred sodišče združenega dela pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja namreč zavrača vse zahteve upokojujencev, ki so bili upokojeni pred navedenim datumom in se sklicuje pri tem na določbo 34. člena statutarnega sklepa, ki govori le o odmeri na podlagi statuta in na podlagi zakona. Sodišče združenega dela pokojninskega in invalidskega zavarovanja zahteve upokojujencev, ki so bili upokojeni pred 1. 1. 1973 zavrača, ker meni, da je stališče skupnosti v skladu s statutarnim sklepom. Zanimivo je, da je tudi pritožbeno sodišče – Sodišče združenega dela SR Slovenije zavzelo enako stališče, še več – to sodišče meni, da so do novega načina ugotavljanja pokojninske osnove upravičeni le tisti upokojujenci, ki so bili upokojeni po 1. 1. 1984, torej po novem statutu, na katerega se sicer sklicuje 34. člen statutarnega sklepa (odločba sodišča združenega dela SR Slovenije, I Sp 299/87-3 z dne 17. 9. 1987).

Sodišče združenega dela SR Slovenije sicer poudarja, da je že temeljni zakon o osebnem dohodku, ki je podlaga za izračun pokojninske osnove in osnove za plačevanje prispevkov, za socialno zavarovanje delavcev (Uradni list SFRJ, št. 29/66) določil enak način preračunavanja osebnega dohodka za delo prek polnega delovnega časa kot je to kasneje določil statut skupnosti, ki se je začel uporabljati s 1. 1. 1983. Osební dohodek je delo prek polnega delovnega časa se je namreč preračunal tako, da se je upošteval ves delovni čas, kar pomeni, da je bil učinek osebnega dohodka za delo prek polnega delovnega časa pri ugotavljanju pokojninske osnove minimalen. V statutu, ki se je začel uporabljati s 1. 1. 1973 je bila sprejeta enaka rešitev, kot je prej veljala po navedenem zakonu, prenešana pa je bila tudi v statut, ki se je začel uporabljati s 1. 1. 1984. Prav zato ni razloga za razlikovanje med upokojenci, ki so bili upokojeni pred 1. 1. 1973 in tistimi, ki so bili upokojeni kasneje do 1. 1. 1984. Šele statutarni sklep je položaj spremenil, vendar samo za tiste upokojence, glede katerih se je pri oblikovanju pokojninske osnove uporabila določba 20. člena statuta (Uradni list SRS, št. 40/83).

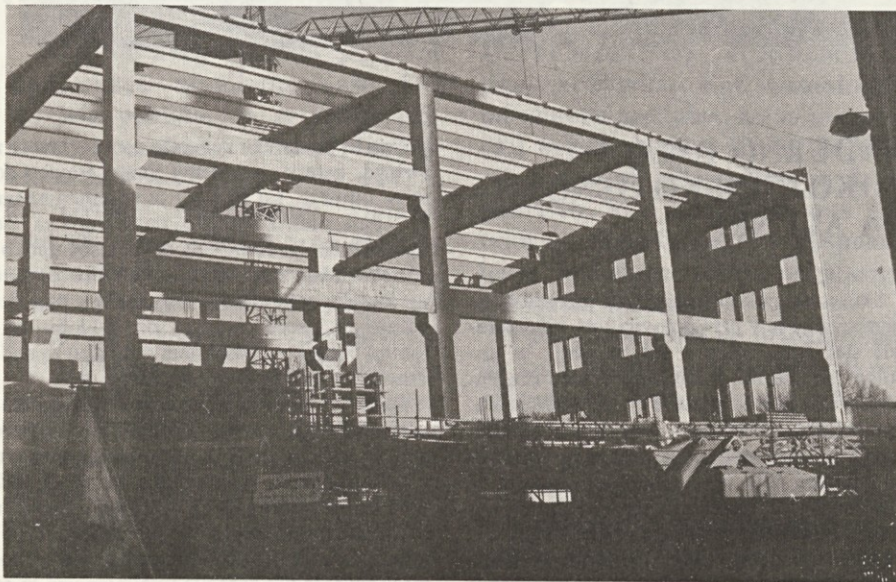
Po mnenju sodišča ne gre torej za razlikovanje upokojencev na tiste, ki so bili upoko-

jeni po statutu in na tiste, pri katerih se je pokojninska osnova določila na temelju zveznega zakona, ampak se upoštevajo le tisti upokojenci, ki so bili upokojeni po novem statutu. Skupnost se ne more sklicevati na pretrganje pravne kontinuitete s 1. 1. 1973, saj se s tako prakso ustvarja neenakopravnost obravnavanja upokojencev, pač pa je treba spoštovati določbo statutarnega sklepa, ki je spremenil pravno naravo osebnega dohodka iz dela preko polnega delovnega časa, v kolikor gre za upoštevanje tega osebnega dohodka pri ugotavljanju pokojninske osnove in sicer od 1. 1. 1984 dalje.

Menimo, da bi morale biti prehodne določbe statutarnega sklepa razumljivejše, kajti v praksi je prišlo do različnih razlag oziroma do različne uporabe statutarnega sklepa, saj so si ga upokojenci razlagali po svoje, skupnost je določila mejo s 1. 1. 1973, sodišče pa je zavze-lo povsem drugačno stališče. Spričo take pravne situacije bi bilo nujno, da bi svojo besedo o tem rekla tudi skupščina Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji, ki je statutarni sklep tudi sprejela.

Ida Kočar

Gradnja Stolove nove kotlovnice je v zadnjem času veliko napredovala.

Koliko nam je do varstva pred požarom

Nekatere stvari v tovarni stalno ponavljamo in jih znamo že na pamet. Sem pa v celoti gotovo ne spada varstvo pred požari, čeprav je bilo v tej meri vložena veliko truda, plačanih in neplačanih ur, prizadevanj delavcev, ki so za požarno varnost zadolženi in tudi tistih ljudi, ki iz zavesti in odnosa do delovne organizacije skrbijo, da v naših obratih ne bi bilo možnosti za požar.

Protipožarno varstvo je široko področje, ki ga vendar sodelavci različno gledajo. Nekateri so mnenja, da je to vprašanje vodilnih ljudi, drugi, da naj zanj skrbe usposobljeni gasilci in zopet drugi, da naj se s tem ukvarjajo mlajši delavci.

V tem sestavku bomo odgovorili na protipožarno vprašanje z razgovorom s Srečom Matijašem, našim vodjem službe varstva pri

delu, v katero območje spada tudi protipožarno varstvo.

Kdo se pri nas poklicno ukvarja z varstvom pred požari?

Za požarno varnost imamo v naši delovni organizaciji referenta in šest poklicnih gasilcev, ki se ukvarjajo s požarno varnostjo predvsem v drugi in tretji izmeni, se pravi popoldne in ponoči. S tem problemom se ukvarjajo v naših največjih proizvodnih obratih, to je v tozdu 1 in v tozdu 2, na katerem območju je tudi tapetniška delavnica in njeno opremno skladišče. Gasilci opravljajo poleg rednih preventivnih obhodov tudi pregled in nadzor ročnih gasilnih aparatov. Polnjenje in popravilo aparatov urejuje gasilska brigada v Kranju. Gasilci imajo poleg rednega turnusa tudi razna dodatna protipožarna varovanja pri naših in drugih vzdrževalcih, ki v delovni organizaciji uporabljajo odprti ogenj.

V tako veliki delovni organizaciji kot je naša, je težko na vseh mestih zagotoviti dobro varstvo pred požarom.

Ugotovitev je točna. Odgovornost je zelo velika. Zavedati se moramo, da to področje urejajo predpisi in zakoni, ki pa brez našega pravnega pristopa in zavzetosti požara ne morejo preprečiti.

Z ozirom na to, da imamo dislocirane enote in se ukvarjamo z lesno proizvodnjo, je vprašanje, kako delovnega človeka še posebej pripraviti o protipožarni preventivi. To je naloga vseh nas, od direktorja do vratarja.

Katera mesta so za požar najbolj nevarna?

Delavci vedo, kje so te nevarnosti. To so prostori z vnetljivimi snovmi, prav posebej pa centralno skladišče teh snovi.

Za osnovno protipožarno usposabljanje imamo za novosprejete delavce uvajalni tečaj, da se spoznajo z nevarnostmi požara pri nas. Tečaj morajo uspešno končati.

Kakšna je protipožarna usposobljenost naših delavcev?

Kot potrjuje praksa, so delavci v glavnem primerno osveščeni. Poznajo nevarnosti in večina vendar spoštuje navodila in opozorila gasilske službe in neposrednih vodij del, tako, da se v glavnem na tem področju predpisi ne kršijo.

Mogoče nismo dovolj dosledni pri tedenskem čiščenju prostorov. Zadeva se rada prestavi za kak dan ali celo teden. Opaziti je tudi, da se dosledno ne upoštevajo navodila uporabe neiskrečnega orodja v brizgalnih kabinah in priročnih skladiščih laka. V teh prostorih je v primerih, da ni dobrega odsesovanja vnetljivih hlapov, velika nevarnost, da tedaj, ko so izpolnjeni pogoji za eksplozijo, do te tudi pride. Če je poleg s hlapi laka v zraku prisotna še iskra, je izpolnjeno oboje. Iskra se lahko pojavi pri odpiranju sodov z lakom. To se seveda ne sme delati na zelo nevaren način, to je s kladivom in še nekimi železnim orodjem.

V priročnih skladiščih lakov naj bi bile zaloge le za osem ur dela. Za požar so tudi zelo nevarne prazne posode od lakov, v katerih pa je še vendar ostanek, ki močno izhlapeva. Te posode so bolj nevarne kot polne, pravilno zaprte.

Zelo nevarna je prisotnost odprtega plamena!

V lesni industriji je ogenj neprimerno bolj nevaren, kot v kaki drugi industriji. Še posebej pa v skladiščih. Elektroinstalacije morajo biti izvedene po določenih predpisih, ker prav tu tudi lahko pride do povzročitve iskre.

Pri nas veljajo tehnične zaščite v vseh prostorih izven vzdrževalnih del tozda 5 in oddelka kovinskih ogrodij, še posebej pa v požarno nevarnih oddelkih. Dosledno je treba spoštovati protipožarni ukrep odprtega plamena. Statistika pravi, da je največji povzročitelj požara človek, zlasti vzdrževalci, ki uporabljajo odprti plamen. Do močnega iskenja prihaja pri delu z brusilko (biaksum) in varjenjem. Požarno zelo nevarna so ta dela tako pri adaptacijah, kot pri novogradnjah. 80 % požarov je povzročenih na tak način.

Ostale odstotke nosijo odvrti cigaretni ogorki in okvare na strojih, kjer se tudi lahko pojavi začetni požar (trenje vrtečih delov, ki imajo stik z gorljivim materialom).

S tozdom 5 se za dela, ki so požarno nevarna, vedno pravočasno dogovorimo za primerno zaščito. Ugotovimo, kolikšna je požarna nevarnost in se temu pri izvajanju del prilagodimo. Ko vzdrževalci opravljajo dela, je prisoten gasilec s primernim aparatom in opremo. Vnetljivi predmeti in snovi morajo biti primerno odstranjeni. Posebno skrb je treba nameniti skladiščem lesnih tvoriv, skladiščem lesnih polizdelkov in predvsem prostoru, kjer se uporablja lak.

Tudi zunanji vzdrževalci morajo spoštovati skupni pismeni dogovor o požarni varnosti.

Kateri imajo do varnosti pred požarom vestnejši odnos, starejši ali mlajši delavci?

Starejši delavci so doslednejši. Več časa so prebili na delovnih mestih in se zavedajo dobrin, ki jim jih nudi delovna organizacija. Ti ljudje imajo pozitivnejši odnos do skupne imovine. Mlajši delavci rajši kršijo protipožarne predpise. V oddelku sicer ne kadijo, kadijo pa na nedovoljenih mestih (v hodnikih, okoli tovarniških zidov in podobno).

V Stolu so bila že večkrat izvedena neposredna praktična usposabljanja za rokovanje z gasilskimi aparati. Koliko naših delavcev zna s temi aparati zares delati?

Večina pozna protipožarno preventivo. Zavedajo se, kaj morajo v primeru požara narediti in vedo, kje so naprave na CO₂ in gasilni prah. Gasilni aparati in orodje je po oddelkih. Enkrat letno je z delavci izvedeno obnavljanje gasilskega znanja; to je praktična uporaba gasilnih aparatov.

Pristop h gašenju mora biti pravilen. Večina delavcev ve, kako je treba pristopiti. Vedo, da je elektrika nevarna in se taka mesta ne sme gasiti z vodo in peno.

Vnetljive snovi potrebujejo za gorenje kisik. Dostop kisika hitro preprečimo z aparatom na plin CO₂. Plin preprečuje dostop kisika in močno ohlaja mesto požara. Ker je nevarnost, da bi se pri izpustitvi plina iz jeklenke močno ohladil ročaj, je ta iz plastike in tako ne more priti do podhladitve roke gasilca.

Pri gašenju požara je zelo pomemben čas. Tu ni nobenega čakanja in nepotrebnega spraševanja. Potrebno je zgrabiti napravo in

orodje in sodelovati. Ko se ogenj razširi, ga je mnogo težje zadušiti.

Letos smo že imeli nekaj začetnih požarov, ki dajo vedeti, da naše protipožarno stanje ni brezhibno!

Nekaj je teorija, nekaj je praksa, oboje združeno pa je celota.

Lahko še tako beremo gasilska navodila, protipožarnih priprav ne bomo znali tako zanesljivo aktivirati, kot če bomo to videli v praktični predstavitvi.

(Slika je z usposabljanja delavcev skupnih služb)

Zadnja večja požara v Stolu sta bila, ko je pogorel oddelek površinske obdelave v stolarni in nekaj let za tem skladišče iprena. Nekoliko starejši delavci se obojega spomnijo.

Tiste delavce, ki manj spoštujejo protipožarna pravila, naj drugi opozarjajo!

Nujno je, da se delavce, ki jim protipožarna preventiva ni resna zadeva, ob kršenju pravil opozori. Pri tem ni nihče nedotakljiv. Če je treba, je potrebno opozoriti tudi tujega delavca ali mojstra. – Samo protipožarna služba za varstvo pred požarom ne more skrbeti.

Da si lahko predstavljamo, koliko smo sposobni v zelo kratkem času protipožarno ukrepati, moramo za primer vzeti, da je nekje prišlo do požara, podnevi ali ponoči, ko je prosto in so ljudje v glavnem še na dopustu!

Lani je naša delovna organizacija nabavila novo kombinirano protipožarno vozilo, ki ima rezervoar za 4000 litrov vode in 400 kg penila. V sklopu je visokotlačna gasilska črpalka z vodnim topom. Domet gašenja se lahko poveča na 20 metrov, gasi se lahko s peno in prho. Vodna prha za gašenje naprav, ki so pod električnim tokom, ni nevarna, ker so vodne kapljice toliko vsaksebi, da elektrike ne morejo prevajati. Vozilo je opremljeno z električnim agregatom, se pravi, da ima v primeru potrebe svojo razsvetljavo.

Kot smo omenili, je na vozilu 4 tone vode. Za začetek gašenja to zadostuje, v tem času pa se najde hidrant in gašenje požara nadaljuje s to vodo.

V vozilu je vse potrebno gasilno orodje, cevi in ročniki in je mogoče takoj odhiteti na mesto požara.

Z vozilom že trije gasilci uspešno gasijo požar, v skrajni sili pa tudi dva. V službi je vedno usposobljen gasilec, pomaga mu v nujnem primeru tudi kotlovničar ali strojnik ali kak usposobljen gasilec iz okolice.

Tako je mogoče s tem kombiniranim vozilom v nekaj minutah priti na mesto požara.

Požarno manj ogrožen je tozd 4 v Mostah in poslovna enota v Motniku, kjer pa so ven-

dar za vsak primer pripravljene usposobljene krajevne gasilske skupine.

Pri začetnih požarih ni potrebno takoj iti v širšo akcijo, temveč je veliko pomembnejše, da požar čimprej pogasimo. Pomagali bodo vsi, ki so v bližini – dežurni gasilec in tudi vratar.

Da se obvarujemo požara, je izredno pomembna osnovna čistoča in red!

Čistoča in red neštetokrat obvarujeta požar. Žal opažamo, da je tudi nasprotno stanje v naših delavnicah, žal vedno na istih mestih in pri istih ljudeh. Iskra v čistem prostoru ne preskoči, prah in druga nečistoča pa pripeljejo do požara.

Z vodjem službe varstva pri delu Srečom Matijašem bomo skušali pripraviti še dva sestavka. Prvi bi bil o požarni preventivi, drugi pa o fizičnem varovanju skupnega premoženja, to je o vratarski službi, ki je precej bolj zahtevna, kot je videti na prvi pogled.

Pogovor je pripravil
Ciril Sivec

PORAZ JE LAHKO TUDI ZMAGA

Ljubljana–Rosenheim–Nürnberg

Med danes in jutri je cel dan, med tu in tam je prostor in čas, med dvema dobrima stvarima je vsaj ena slaba, v različnih vsebinah je lahko isto ime, ki mu pravimo diploma, tehnologija, delo, disciplina . . .

Med tu in obiskom sejma inovacij IENA 87 v Nürnbergu ter Visokošolskega centra v Rosenheimu je minil že cel mesec. Tako se je smetana ločila od usedline neštetih vtisov, ki zasujejo človeka pri takšnih potovanjih.

Nekje moram pač začeti, da bom lahko končal. Spomin mi seže v pusto bavarsko pokrajino, katero je obilavalo megleno vreme. In takrat se človek zamisli nad našim Bohinjem, Bledom, Kamniško Bistrico, ki so v takem ambientu kot scenografija pravljic. Morda je prav zato nemški človek gradil lepa mesta, katedrale, gradove, moderne avtoceste, da je popravil naravo in tako vnesel v monotono okolico vsaj nekaj razgibane fantazije.

Budil nas je prijeten vodičev glas, ki nas je vseskozi seznanjal z deželo, katera je spremljala naše potovanje. Da ne pozabim, »prešvercan šnops« je bil tisti, ki nam je vlil v jezike vsaj toliko korajže, da smo med sabo navezali prve kontakte.

In že je tu tabla – Rosenheim, ki je bil prva večja postaja našega potovanja. Po začetnem uvodu v veliki predavalnici Visokošolskega centra lesne industrije smo začeli z ogledom celega kompleksa, ki je kot naselje montažnih zgradb. Vsaka stavba je samostojna učilnica, raziskovalna in praktična proizvodna enota enega predmeta z najsodobnejšo tehnologijo.

Že v samem uvodu sem spoznal, da gre za velik poudarek zveze – teorija v praksi z upoštevanjem realnih zakonov prakse. Vsaj dva semestra potekata v teh učilnicah – delavnicah ali v proizvodnem delu, kjer učencev praktično spozna tehnologijo do takšne podrobnosti, da ob zaposlitvi takoj začne z ustvarjalnim delom. Vaje potekajo v skupinah s šestimi ljudmi, katere vodita dva pedagoga

tako, da je kvaliteta dela tudi iz organizacijske plati na nivoju.

Proizvajalci naj sodobnejše tehnologije brezplačno opremljajo te učilnice, ker je to zanje najboljša reklama. Primer je žagarski oddelek, kjer so učenci že delali na naj sodobnejši tehnologiji, ki je bila letos razstavljena na Hannoverškem sejmu. V oddelku za robotiko so sestavljali miniaturne robote, pri lameliranju z visoko frekvenco pa cel tim že nekaj let proučuje zapiranje in odpiranje krivin. In še nekaj bi rad omenil: lesar se tu zelo podrobno seznanil s pnevmatikami, izdelavo izdelkov iz plastičnih mas, robotiko, naj sodobnejšo računalniško informacijsko tehnologijo, tako da je samo izobraževanje zelo široko in poglobljeno. Šola je selektivna od vpisa do zaključnega izpita in proizvede letno okoli 250 strokovnjakov, čeprav je povpraševanje po njih dvakrat tolikšno. Tako ni bojazni, da bi prišlo do razvrednotenja – inflacije takšnega izobraževanja, o čemer bi lahko govorili pri nas. Človek, ki naredi to šolo, ni samo opremljen z naj sodobnejšim znanjem, ampak tudi s samozavestjo, katere veliko potrebuje pri kvalitetnem in progresivnem izvajanju svojega dela na nivoju, kateremu odgovarja naziv. In kako je pri nas!

Če na hitro primerjam tehničen in strokoven nivo podajanja snovi ter opremljenost kabinetov, lahko mirne duše trdim, da je bilo le nekaj predmetov na »približnem« nivoju. Ko se pri nas zaposliš, šele pričneš z izobraževanjem za prakso in mine vsaj tri leta, da daješ od sebe tisto, kar nemški diplomiranec lahko daje po prvem mesecu. Seveda je ta primerjava bolj simbolična, saj dejansko cela reč zavisi od nešteto spremljajočih vzrokov, kot so: nadarjenost in zavzetost, pomoč v dobi pripravništva, področje dela, interes delovne organizacije, možnosti dodatnega izobraževanja... Nekateri naši ljudje se kar zadovoljijo z nivojem svoje izobrazbe, ki jim po nekaj letih pusti samo naziv, saj znanje, katerega je pridobil, ni uporabno niti za informacijo. Naziv pa je enak kot na Rosenheimski visoki šoli za lesarstvo.

V praksi tehnolog vsaj polovico svojega časa zapravi za delo, ki je pod njegovim nivojem, mora pa biti brezhibno opravljeno, da se lahko naredi korak naprej. Človek se mora preveč ukvarjati s stvarmi, ki niso njegovo delo, da sploh lahko opravlja svoje delo.

Na koncu tega obiska sem si dejal: »Čeprav sem že toliko let zaposlen in sem že okusil »slabosti« denarja, bi z veseljem še enkrat študiral v tem centru.« Res je, da nekajurni obisk ni mogel podati popolne slike te šole, saj človek ob takšni impresiji dobrih stvari izgubi občutek za slabosti, ki spadajo v naravni zakon entropije in so povsod prisotne.

Še isti dan smo večerjali v hotelu blizu centra zelo lepo renoviranega in zgodovinsko zanimivega Nürnberga.

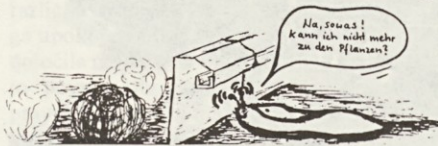
To mesto je bila zibel našega dogajanja v naslednjih nekaj dnevih. Polega razstave, o kateri bom podrobneje spregovoril kasneje, bi najprej rad predstavil impresijo vtisov. S svojim nekdanjim sošolcem sva obiskala Dürerjevo rojstno hišo, ki je tako kot celotno staro središče z gradom vred obnovljena v duhu svojega časa. Večji del mesta za obzidjem je zaprt za ves promet in človek bi dobil občutek, da se je tu nekoč ustavil čas, če ne

bi bile ulice preprežene s trgovinami, ki s ponudbo najbolj jasno predstavljajo svojo deželo.

Časa je bilo zelo malo in želja po ogledu Nacionalnega muzeja in katedral se je sprevergla v tek po mestu, ki nama je na vsakem koraku odkrival nekaj novega, ulice so naju pozirale, večkrat sva tudi zašla.

Drugače smo največ časa preživel na sejmišču, ki je poleg inovacij razstavljal vse, kar se prodaja. Po pravici povem, da sem pričakoval več, kot je sejem ponudil. Že to je dokaz, kako visoko se ceni vsaka noviteta in človek občuti spoštovanje pri še tako navidez navadni rešitvi.

V okviru teh rešitev naj predstavim zaščito zelenjavnega vrta pred polži s pomočjo pločevinastih pregrad (slika 1). Tudi brisalec za og-

ledalo pri avtomobilu (slika 2) je precej za

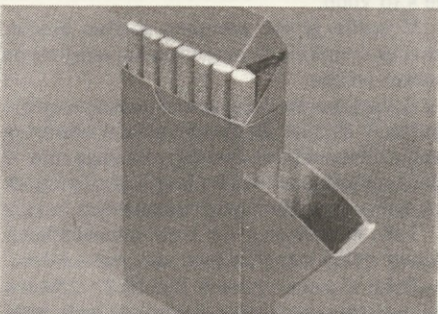

lase privlečena inovacija, vendar je bilo predstavljeno z dokumentacijo in video posnetki praktične uporabe novitet.

Veliko idej se je vrtelo okoli kolesa. Nekdo je predstavil kolo za vožnjo po ledu, spet drugi karoserijo za kolo, pa kolo s pogonom na sončno energijo. Slika 3 prikazuje vzmeteno

kolo, ki ga je predstavil inovator iz Koreje. Iz iste dežele je bil tudi pepelnik v cigaretni škatlici (slika 4).

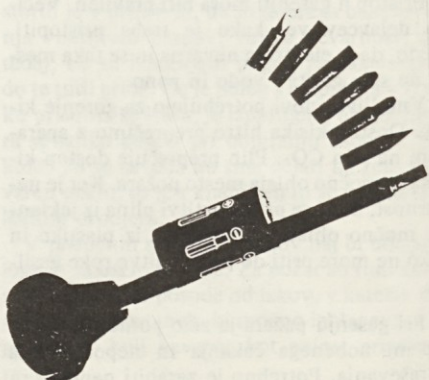
Tukaj človek vidi, da je bistvo v sproščanju človekove fantazije, ki preko prototipnih rešitev na takšnih sejmih išče pot do komercialne realizacije. Vse to je le ocvirek na obsežne in tehnološke strateške raziskave, v tovarnah, inštitutih in univerzah. Zato se motijo vsi, ki mislijo, da bodo samo inovacije rešile tovarno ali državo. Menim, da je prava pot v organiziranju raziskovalnih enot po posameznih delovnih organizacijah, ki bi v sodelovanju z univerzo, samostojnimi raziskovalnimi centri delale na komercialno zanimivih izdelkih, tehnologijah. Proizvodno tehnološka služba mora pred lansiranjem do vsake znane podrobnosti definirati izdelek in proizvodnjo. Ostali prostor naj bo namenjen za inovatorje in ne bo dopuščal prijavo stvari, ki imajo svoj izvor v malomarnem delu nekoga na nekem nivoju.

No, pa se povrnimo spet na sejme. V zvezi z lesom je bilo zelo malo inovacij. Zanimiva in komercialno že prodana je bila žagica za električno povratno žago, ki je imela zgornje tri zobe nasprotno ozobljene in nekoliko daljše od ostalih tako, da ne povzroča odlomov pri žaganju odprtin v miznih ploščah.

Slika 5 prikazuje sestavljivi otroški stolček z mizico.

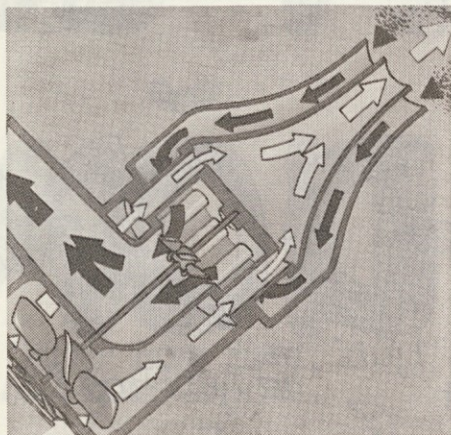

Na sliki 6 vidimo izvijač s saržerjem različnih konic, ki se enostavno menjajo med samo uporabo. Prikazana je bila tudi podobna električna vrtalka, ki omogoča hitro menjavo posameznih svetrov. V sklop istih ciljev spa-

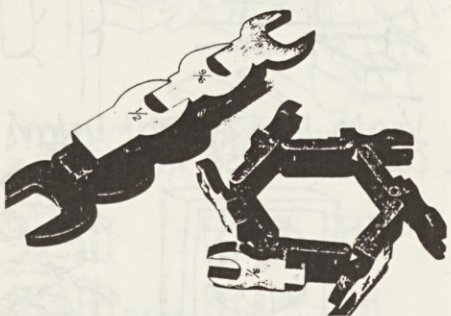

da veriga ključev na sliki 7. Uporaba je hitra in enostavna.

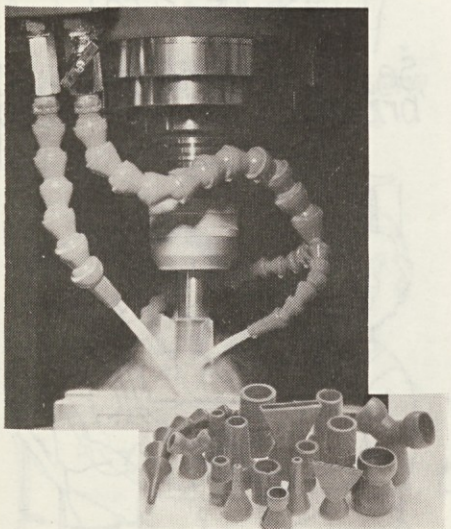
No, končajmo ta pregled pri izdelkih iz

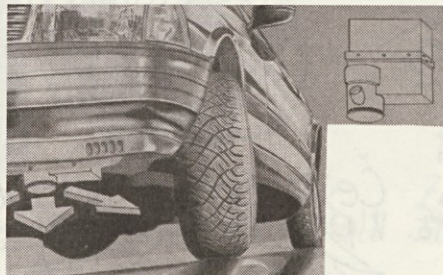
plastike. Slika 8 predstavlja nastavek za sesalec, ki sesa prah z rož, zaves, ne da bi jih pri tem potegnili vase. Princip delovanja je lepo prikazan na sliki in to je eden od izdelkov, ki bi se gotovo prodajal našim gospodinjam.

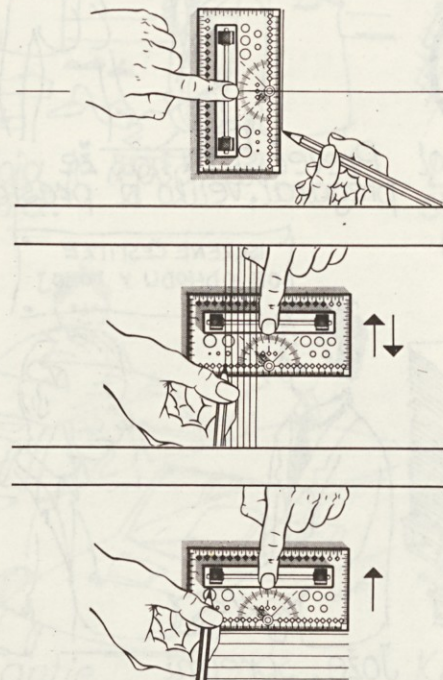
Klasične kovinske cevi za dovod hladilne tekočine pri obdelavi kovin so zamenjali do vodi, sestavljeni iz plastičnih elementov, ki se sproti prilagajajo potrebam (slika 9).

Na sliki 10 se vidi delovanje posebnega plastičnega ravnila, ki ga odlikuje neomejena možnost uporabe. Z njim lahko narišemo vse, ne da bi potrebovali priložno ravnilo, trikotnike, šestilo. Vsa skrivnost je v samem drsenju ravnila po papirju, ki je preko koles izvedeno tako, da pri tem ne spreminja osnovne smeri. Obstaja več variant in izdelek bo prav gotovo kmalu tudi na našem tržišču.

Veliko je bilo predstavljenih raznih iger za otroke in odrasle, kar dokazuje, da se ljudje radi igramo. Tudi okoli avtomobilov je bilo cel kup rešitev, od idejnih do čisto praktičnih izvedb. Slika 11 prikazuje razpršilec peska za vožnjo po ledu, ki se montira pred prednja kolesa.

Ob zaključku bi dodal samo to, da je že skrajni čas, da pri nas prenehamo z zahrbtnim obrekovanjem, kritiziranjem po dolgem in po čez, ker to samo povečuje apatičnost ter damo že enkrat prednost poštemu delu. Premetavanje odgovornosti iz rame na ramo, uveljavljanje premoči posameznika v ne vem katerem interesu, nestrokovno ter nekritičen odnos do lastnega dela in vse to je še zabeljeno z lažmi – to je naša največja zgrešena investicija, inflacija, jez, ki večkrat prepreči izliv nesebičnega ustvarjanja, iskrenega sodelovanja v skupnem premagovanju vsakdanjih problemov. Skupni cilj naj bi bil samo eden – več, bolje, hitreje!

Pavel Ojsteršek

MED LETOM SMO SLIŠALI TUDI NASLEDNJE PRIPOMBE:

*A na sestanek greš, saj se ne izplača!
Predsednik te komisije tako naklada, da te nekam prime.*

*Tudi jaz ne grem več na noben sestanek.
Francelj ne gre nikoli, pa je vse dobro!*

Ko bomo z dnevnim redom prišli do tretje točke, se takoj oglasi, midva te bova pa podprla!

Saj na komisiji ne vedo, za kaj gre. Prepričal jih bom, pa bodo sklep umaknili.

Raje grem na sestanek, kot pa delam v delavnici. Škoda, ker je zadnje čase manj sestankov!

Na sestanku me druge točke ne zanimajo, le tiste, ko se pogovarjamo o povišanju plače.

Saj je vse »en drek«, če bodo plače nekaj dvignili. V trgovini bo pa za trikrat toliko dražje.

Denarja v tovarni ne zaslužim tako malo, vendar z njim ne morem skoraj ničesar kupiti.

Včasih je hodil samo ata na šiht, pa smo dobro živeli. Sedaj pa hodita oba z mamo, pa nam že vsega manjka.

Ali ste na komisiji tisto za Janeza zrihtali. Veš, kako bo jezen, če niste.

No, pojdemo na sestanek, če že moramo iti, novega tako ne bomo nič izvedeli.

Ali si jih slišal na sestanku. Govorili so o zadevah, ki so popolnoma brez veze. Pomembnih stvari se nismo niti dotaknili.

Včeraj sem imel sestanek v Kamniku, vabilo sem pa dobil danes. Nobene škode ni!

Dokler ni bi predsednik komisije, se ni brigal za nobeno stvar. Ga pa danes poglej, kako čveka.

Ta je pa osel, ki tako gara. Plače bo imel pa manj kot mi.

Kaj se pa zaganjaš? Ali je kaj tvojega? Saj je vse naše.

V tem samoupravnem organu ne bom. Potem bom moral pa še tu kaj narediti!

Dobro je, da imamo proste sobote. Če bi vsak dan delali, bi res znoreli.

Ta še vedno dela, naš pa je že v pisarni.

»Ti boš doživel sto let!«

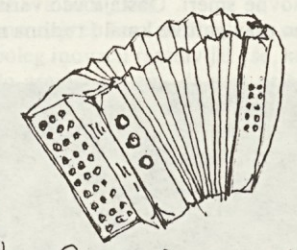
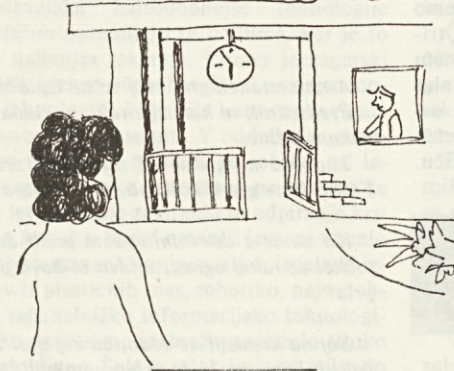
»Zakaj to misliš?«

»Ker že sedaj izgledaš star 99 let!«

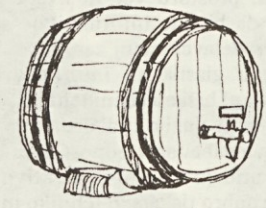
Domovina je ena le,
za vedno mi v srce
zareže se. STOL

NAŠA LOJTRCA

Franci, posodi mi jurja,
drugače postala bom huda.

DOMAČIH

To smo mi prijatelji,
vsak od nas verja za tri.

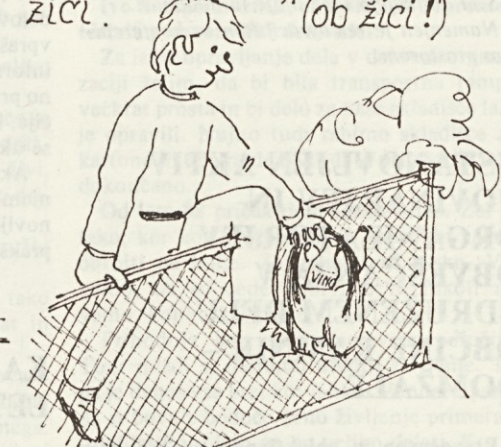
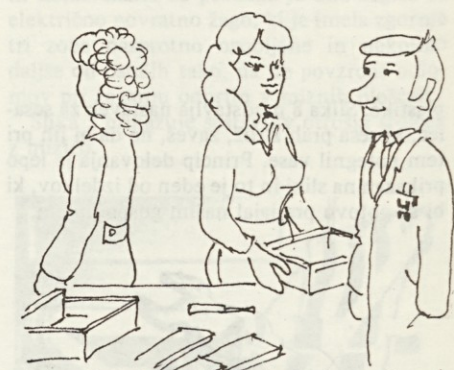
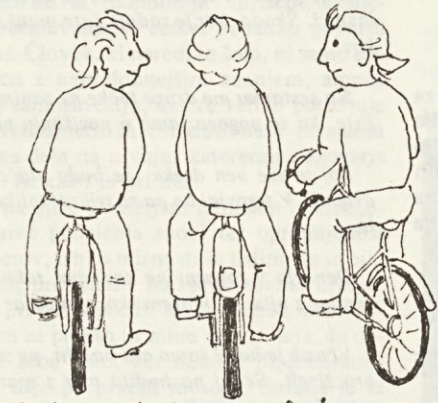
Če te Gorenjci povabi
v prelepi gorski raj.

Ljubi me
ne ljubi me!

Dokler bom živel,
bom godel in pel.

Polko plešem, valček
plešem, tudi rockenroll

Zeleni možici, prišli so po
žici. (ob žici!)

Prikorakal, komaj si na pol
poti, novih 50 te lovi.

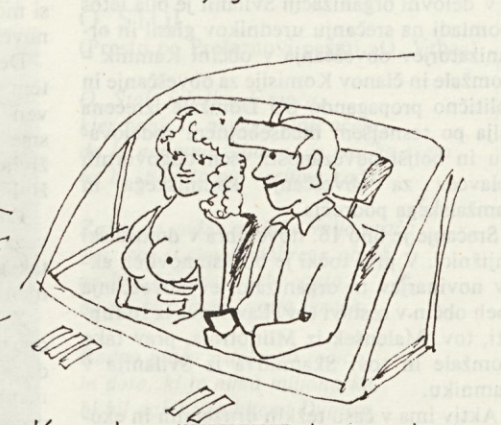
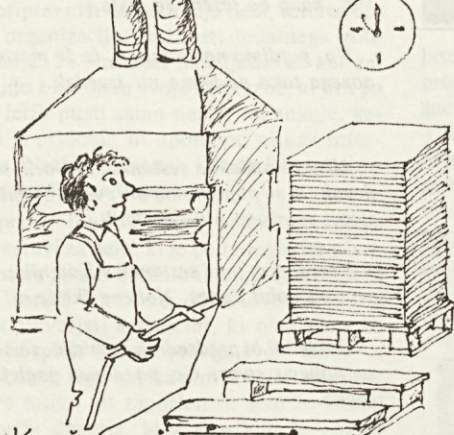
Preveč si za nas že
pregaral, veliko si prestal.

Vsako leto enkrat ustavi
čas se za vse nas.

Mamiči, mamiči vsi
zaposimo.

Moja je lepša kot
tvoja.

Ljubežen je večna zvezda,
sveti tam, kjer ni luči.

Ko čez ovinek pripodim,
zatrobim se enkrat....

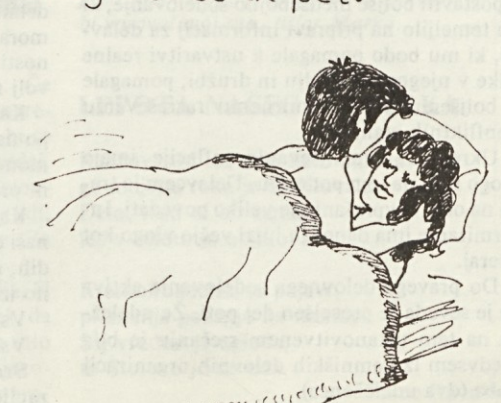
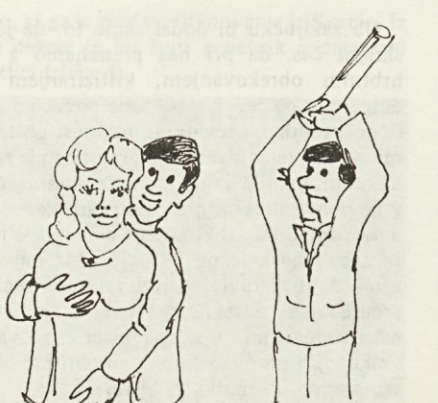
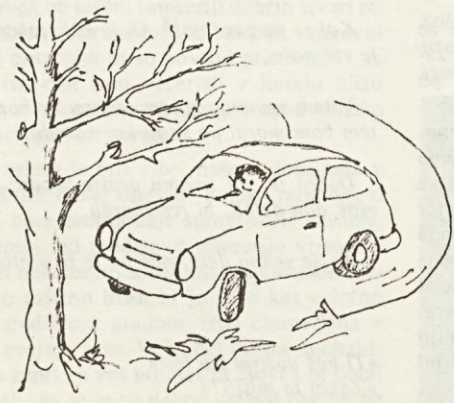
Jože, sprejmi
čestitke iskrene.

Še en liter na mizo
brz nam daj.

Očka naš, v oči nam vsem
poglej in videl boš, da
tvoji smo kot prej.

Fantje
postavimo mlaj.

Kmalu bo ohcet imel,
zvižgal si bo in pel.

Stol Lok, avtorja arch. Braneta Uršiča, je bil na letošnjem beograjskem sejmu pohištva nagrajen z Zlatim ključem.

Stol odlikujejo lepe linije in udobnost.

Namenjen je restavracijskim in konferenčnim prostorom.

USTANOVLJEN AKTIV NOVINARJEV IN ORGANIZATORJEV OBVEŠČANJAV ZDRUŽENEM DELU OBČINE KAMNIK – DOMŽALE

Pravočasna in objektivna vest združuje novinarje

V delovni organizaciji Svilanit je bila letos spomladi na srečanju urednikov glasil in organizatorjev obveščanja v občini Kamnik – Domžale in članov Komisije za obveščanje in politično propagando SO Domžale izrečena želja po tesnejšem medsebojnem sodelovanju in boljši povezanosti vseh odgovornih delavcev za obveščanje kamniškega in domžalskega področja.

Srečanje je bilo 16. novembra v domžalski knjižnici. V prvi točki je bil ustanovljen aktiv novinarjev in organizatorjev obveščanja obeh občin v sestavi tov. Lavričeva iz Induplati, tov. Malenšek iz Mlinotroja, prav tako Domžale in tov. Skamnova iz Svilanita v Kamniku.

Aktiv ima v času težkih družbenih in ekonomskih razmer naloge na dosedanjem delu, skupnih interesih, nalogah in odgovornostih izpostaviti boljše medsebojno sodelovanje, ki bo temeljilo na pripravi informacij za delavce, ki mu bodo pomagale k ustvaritvi realne slike v njegovem okolju in družbi, pomagale k boljšemu delu in mirnemu razreševanju konfliktnih stanj.

Ukrepi za zmanjševanje inflacije imajo vlogo tudi na tem področju. Delavcem je treba na odprta vprašanja še veliko povedati. Informiranje ima danes in jutri večjo vlogo kot včeraj.

Do pravega delovnega sodelovanja aktiva pa je seveda še precejšen del poti. Že udeležba na tem ustanovitvenem srečanju je bila predvsem iz kamniških delovnih organizacij slaba (dva udeleženca).

V drugem delu srečanja je sodeloval vodja Centra za razvijanje obveščanja v združenem delu pri Delavski enotnosti Dušan Rebolj in udeležencem predstavil temo, kako poceni pripraviti glasilo, informator ali bilten naprej od trenutka, ko je zbrano vse gradivo. Tu je bilo na praktičnih primerih glasil in drugih informatorjev razloženo, kako je mogoče na razpoložljivem prostoru več in kvalitetne povedati, ne da bi bile informativne strani natrpne in za delavca manj zanimive.

Tisk vsakega glasila ali informatorja je najcenejši v lastni hiši ob lastni tehniki, seveda z napravami, ki služijo tudi drugim namenom in njihova nabavna vrednost ni prevelika. V poštev pridejo majhni in efektivni tiskarski stroji z dobro tiskarsko tehniko in preprostim rokovanjem.

V razpravi so s svojih delovnih področij sodelovali udeleženci srečanja, vendar so se ta vprašanja bolj nanašala na prvi del priprave informacij za našega delavca, to je, kako vedno pravočasno pripraviti objektivne informacije, kako v DO poiskati pomoč delavcem, ki se ukvarjajo z informiranjem.

Aktiv delavcev, ki se ukvarja z informiranjem v občinah Kamnik – Domžale, je ustanovljen. Potrebno je, da dobi potrditev v praksi.

C, S.

KAJ PRIČAKUJETE OD LETA 1988

To je gotovo v današnjih neurejenih razmerah v naši družbi težko vprašanje, vendar si moramo nekako predstavljati, kako bo po novem letu 1988.

Delavec, ki je pripravljen dobro delati in s tem ustvarjati družbeni doprinos, biti aktiven proizvajalec družbenega proizvoda, ne sme in ne more biti prikrajšan za osnovne življenjske dobrine, ne za svoje normalno življenje in razvoj.

Pred desetletji in celo nekaj leti smo od novega leta vedno pričakovali nekaj dobrega, takega, kar se v tem letu ni zgodilo, v prihodnjem pa naj bi se.

Z leti smo taka optimistična razmišljanja opustili in v naši družbi napravili mišljenje, da se nismo sposobni skoraj ničesar resno domniti, za nered pa je vedno kriv nekdo drug, ne pa sami.

Lažje je nekaj ugotavljati kot dobro delati. Pa je naš delavec vendar pripravljen dobro delati, kar je že nešteto dokazal. Imeti pa mora zagotovilo, da bo ob svoji pripravljenosti tudi njemu namenjena pravilna in dovolj močna skrb.

Kako torej v leto 1988. Z optimizmom, ali po naši že nekaj letni navadi, tudi s pesimizmom. Novega leta pa s tem zadnjim vendar ni prijetno začeti.

Kaj o prihajajočem letu 88 pravijo nekateri naši delavci? Obiskali smo jih v različnih tozdih, na različnih delovnih mestih in z različno izobrazbo.

Vse te, kot nas, pa čaka eno novo leto.

Vsi želimo, da bi bilo dobro za vse.

Srečo Smole, direktor sektorja za organizacijo in ekonomiko poslovanja:

Običajno smo pred pričetkom novega leta načrtovali gospodarjenje za drugo leto. Pri tem smo se za nekatere gospodarske pojme, kot obseg proizvodnje, produktivnost, zaposlenost, spisek investicij in še precej drugega dokaj natančno dogovorili in to zapisali v plane. Posebej lahko rečem, da so leta in leta bile aktualne rasti (npr.: zaposlenost, produktivnost, izvoz) izražene v odstotkih. Ti odstotki so bili v planih sorazmerno visoki.

Če pomislimo na sedanje gospodarsko stanje, moramo ugotoviti, da nam nekaj 10 letno načrtovanje samih rasti pomeni pristanek v globoki dolini.

Marsikdo se sprašuje, kako je do tega prišlo. Načrtovanje količinskih, gospodarskih kazalnikov ni hkrati tudi pomenilo doseganje načrtovanih, še manj pa kvalitete gospodarjenja. Mislim, da je bolje z manj številkami želeli učinkite in si začrtati cilje za kvaliteto gospodarjenja in življenja. Izgleda, da je tega v preteklih, dolgih letih manjkalo.

V DO bi bil za to lahko primer program kolonialnih stolov za Ameriko, ki jih delamo že desetletja, vendar pa niso bili stoli za DO nikoli censko zanimivi.

Čeprav za daljno obdobje nisem pesimist, pa si za življenje v prihodnjem letu ne obetam nič dobrega. Kupna moč našega denarja v zadnjem času močno pada. Te negativne smeri v Stolu uspemo popraviti s popravki osebnih dohodkov. Vsak posameznik pa v daljši dobi sam čuti, kaj s svojo plačo more dejanskega kupiti. Tu ni mogoče nobeno sprenevedanje.

Jakob Pogačar, vodja strojnega oddelka mizarne:

Od leta 88 si ne obetam nič dobrega. Ustavljeno je vlaganje v negospodarske dejavnosti. Izvoz je pod ceno, izvozne stimulacije niso v redu.

Zaloga lesa imamo majhne. Če ne bo dovolj suhega in kvalitetnega lesa, ne bomo mogli dobro delati. Zanimiva pa je ponudba našega novega ploskovnega pohištva v Ameriko. Količine in cene morajo biti v redu. To pohištvo bi se bolj izplačalo delati, ker v izdelkih ni veliko masivnega lesa.

Z osebnimi dohodki smo v občini pri vrhu in to je dobro. Ljudje imajo do dela večjo voljo, fluktuacija je manjša. Delovna disciplina je tudi boljša.

Za prihodnje si želimo boljše sodelovanje med poslovnimi enotami. Vsak naj bi delal tisto, kar najlažje dela in za kar je tehnološko usposobljen. Tako bo tudi uspeh večji. Medsebojno pregovarjanje ni dobro.

Iz mizarne bodo odšli v pokoj starejši delavci. Mlade delavce je treba vzgajati v duhu pravih delavcev. Vedeti morajo, da delajo za sebe, ne za drugega. Mlad delavec se največkrat strezni šele tedaj, ko se poroči in ima otroke.

Franc Koritnik, brusilec orodja v struženju in izdelavi masivnih sedežev:

Želimo, da bi bilo dovolj dela. Rečejo nam, da je dela dovolj, v resnici pa ga ni. Potrebna nam je dobra organiziranost. Vodilni delavci nam morajo delo dobro pripraviti in izdelke tudi prodati. Med delavci je želja do vztrajanja. Nekateri delavci so še sedaj na robu eksistenčne sposobnosti.

Starejši delavci so boljši, ker so več poizkusili. Bolje je, da trdo delamo, kot da bi do česa prišlo. Mladi težjih časov niso doživeli in se problemov, ki lahko nastanejo, ne zavedajo.

Za prihodnje se vse mogoče govori, ne vemo pa, kako bo v resnici. Če gledamo televizijo, vidimo, da ni nihče za ničesar odgovoren, ni odgovornosti. Ni oprijemljivih dokazov, da bo šlo na bolje.

Za prihodnje se vse mogoče govori, ne vemo pa, kako bo v resnici. Če gledamo televizijo, vidimo, da ni nihče za ničesar odgovoren, ni odgovornosti. Ni oprijemljivih dokazov, da bo šlo na bolje.

Delavec želi delati. Tudi, če bo manj zaslužil. Zato mora imeti delo. Zato je tako težko, če ni dela.

Cilka Uranič, strojna brusilka lesnih pozidankov v Slogi:

Želim, da bi bilo delo, da bi zaslužili toliko kot sedaj.

Ne vem, kam bomo v življenju prišli, če se bodo cene tako dvigale. Saj je vsak dan dražje. Kdor nima še česa doma, res težko živi. Vendar se moraš tudi za tisto, kar doma prideláš, pošteno mučiti.

Ne verjamem, da bi se stanje v naši družbi kmalu izboljšalo.

Nepravilno je, ker imajo upokojenci tako različne pokojnine. Nekateri so petkrat in večkrat večje od drugih.

Mlad človek danes ne more napredovati. Saj ima denarja komaj za življenje. Kako naj si zgradi stanovanje ali kupi družbenega. Zanj je to nedosegljivo. Ugodnih posojil ni več.

Vika Andrejka, poenterka v tozdu 2:

Človek najprej pomisli na zdravje. Če bomo zdravi, bomo drugo veliko lažje naredili. Želim si, da bi bili otroci pridni in bi se v družini tako dobro razumeli, kot do sedaj.

Prav tako si želim, da bi imeli dobre delovne odnose v delovni organizaciji. Upam tudi, da bomo obdržali take osebne dohodke. Za sedaj se res ne moremo pritoževati.

Naš največji skupni problem je inflacija, ki je ne moremo zaježiti. Nasploh je občutek, da se v naši državi ne gospodari dobro in je zato delavec toliko bolj zadovoljen, da je v njegovi delovni organizaciji gospodarjenje dobro.

Ivo Semprimožnik, skladiščnik repromateriala v tapetniški delavnici:

Za lažje opravljanje dela v delovni organizaciji želim, da bi bila transportna rampa večkrat prosta in bi delo za naše skladišče lažje opravili. Nujno tudi rabimo skladišče za kartone in upam, da bo tudi to prihodnje leto dokončano.

Od leta 88 pričakujem težko krizo. Žal je tako, ker kot družba nismo sposobni zadev obrniti na bolje. Za delavca ni lahko. Vsi vemo, da so cene podivjale in nikoli ne vemo, koliko kaj stane.

Prihodnje leto se nameravam poročiti. Tudi mladi si moramo urediti življenje. To pa je danes vse prej kot lahko. Vendar upam, da si bova z bodočo ženo življenje primerno uredila. Potrebno pa bo veliko delati. Kot v tovarni, tako tudi doma.

Pogovore je pripravil Ciril Sivec

O, STOL

(Prosto po Prešernovi pesmi »O, Vrba«)

*O, Stol, fabrika domača,
kjer ponk še mojega stoji očeta,
da b' neumna želja me iz tvoj'ga sveta
ne bi speljala me varljiva kača.*

*Zakaj se vedno v slabo voljo vrača
vse, kar si človek dobrega obeta,
ne bila bi vera v sebe vzeta,
ne bil bi prazna, votla igrača.*

*Redno plačoz delovno ročico
in doto, ki je nima milijonarka,
bi bil dobil z ljubljeno Duplico.*

*Ne bila bi mar mi nemška marka,
pred firbci dom, pred dedci mi ženico
bi varoval moj ata, tišlar Marka.*

LEPOTA NAŠEGA IZDELKA

Raznovrstni les daje nam narava,
ga mojstra roka je obdelovala.
Delo, trud ni bil zaman,
les v celoto je oblikovan.

Kjerkoli izdelek se pojavi,
priznanje pozanje na razstavi.
Saj vredno je ogleda,
to Stolovo je seveda.

Franc Ravnikar

IZLET DELOVNIH INVALIDOV STOLA

V začetku septembra je naš poverjenik društva invalidov tov. Valter Horvat sklical krajši sestanek, da bi se dogovorili in tudi letos organizirali izlet za invalide Stola. Dogovorili smo se za relacijo in datum izleta.

Tako smo se zbrali in se v soboto 26. septembra izpred upravne stavbe Stola odpeljali na izlet proti sončni in z grozdjem vabljivi Primorski. S seboj smo povabili tudi predsednika društva invalidov Kamnik tov. Toneta Osenarja in člana izvršilnega odbora tov. Franca Popita.

Naš prvi postanek tega izleta je bil ogled tehničnega muzeja v Bistri pri Vrhniki. Kaj vse smo lahko videli, od raznega tehničnega orodja in priprav iz davnih in tudi iz novejših časov, do vse vrste prepariranih gozdnih živali, kakršne prebivajo v naših gozdovih, do raznih vrst ptičev in celo medveda prvaka. Vse te živali so razstavljene v okolju, v kakršnem živijo sicer tudi v naravi. S posebnim zanimanjem smo si ogledovali razne tipe avtomobilov in motorjev od prvih tipov do malo modernejših. Še posebej pa je bilo zanimivo opazovati avtomobile našega pokojnega predsednika Tita. Po ogledu muzeja, ki je trajal uro in pol, smo se v bližnji gostilni malo okrepčali z okusno obaro in skodelico kave.

Pot nas je potem vodila skozi Vipavo in Ajdovščino do Nove Gorice, kjer smo si ogledali zgodovinsko cerkev in samostan Kostanjevica, tik ob jugoslovansko-italijanski meji. V spodnjih prostorih te samostanske cerkve se nahaja grobnica francoskih kraljev Burbonov.

Burboni so bili stara francoska vladarska družina, ki so že v štirinajstem stoletju postali grofje in vojvode. Šest članov te rodbine počiva v grobnici pod samostansko cerkvijo na Kostanjevici v krstah, izdelanih iz nabrežinskega marmorja.

Karel Filip (1757–1836), kralj je postal leta 1824, njegov sin Ludvik, vojvoda angulëmski (1775–1844), njegova žena Marija Terezija Charlota, vojvodinja angulëmska, Henrik V. (1820–1883), sin Karla Ferdinanda. Bil je zadnji član veje francoskih Burbanov. Ker ni nikoli vladal, čeprav si je želel, so mu na krsto postavili pozlačeno krono, ki pa je med prvo svetovno vojno izginila. Desno od njega počiva Luiza Marija Terezija (1819–1864), vojvodinja parmska. Levo od Henrika V. pa počiva njegova žena Marija Terezija Beatrice Gaetana (1817–1886). Tam so tudi ostanki različnih vencev, ki so spremljali pokop ali prekop posameznih Burbonov.

Po ogledu tega zgodovinskega objekta smo se odpeljali proti Šempasu v vas Vitovlje na turistično kmetijo. Ker nam je v želodcih že pošteno krulilo, je prijalo kosilo, katerega so nam pripravili. Po kosilu smo ob prijetni glasbi, odlični kapljici in dobrem razpoloženju tudi zapeli in zaplesali. Potem smo se z avtobusom zapeljali naravnost do vinograda na trgatev. Zapodili smo se med trte in uživali med lepimi grozdi, ki so veselo romali v pripravljeno posodo ali pa kar naravnost v usta. Po dobrih dveh urah trganja smo se zopet vrnili nazaj na kmetijo na dober pršut in zlato kapljico; seveda smo nekaj grozdja pri-

nesli tudi domov. Bili smo dobre volje, pa še vreme nam je bilo naklonjeno.

Bližala se je noč in posloviti smo se morali od prijazne Primorske. Vožnja proti domu je bila zelo prijetna. Ob veselem petju in razigranosti smo se srečno vrnili.

Da nam je izlet tako lepo uspel, se moramo zahvaliti tovarni Stol in njenemu sindikatu, ki sta nam finančno pomagala pri organiziranju tega, za nas, Stolove invalide, tako lepega izleta. Želimo si, da bi tudi drugo leto s tako pomočjo lahko organizirali podoben izlet.

Resnik Jože PE 8

PRI NAŠIH UPOKOJENCIH V KAMNIKU

Po stari letni navadi smo se tudi letos pred koncem leta pomudili pri naših nekdanjih delavcih v kamniškem domu upokojencev. Oboji smo postali že stari znanci in nam je to srečanje kot snidenje domačih ljudi.

Upokojenci Anica Belc, Marija Dolinšek, Angela Repanšek, Jože Bevk, Franc Kozorog in Jože Osolnik so bili v prostorni jedilnici doma zelo razpoloženi in so po svojih močeh pripovedovali o življenju v domu, o dobri postrežbi in nasploh svoji, vendar dovolj sončni življenjski jeseni, ki so jo družba in prijazno delovno osebe v domu naredili lepšo in polnejšo.

Stane Urh v jedilnico ni mogel priti in smo ga obiskali v njegovi sobi. Tudi on je povedal vse dobro o oskrbi v domu.

Vsi upokojenci se kljub visoki starosti še vedno dobro spominjajo dela v Stolu, nekateri, katerim je delo pomenilo pravzaprav prvo v življenju, so se v mislih tako živo preselili na svoja nekdanja delovna mesta, kot bi morda pred tednom ali dvema še tam delali. Beseda je tekla, tudi o obiskih njihovih domačih, ki so jim najmočnejša duševna opora in vedno vsakega zelo težko čakajo.

Upokojence smo tudi vprašali, s čim se ukvarjajo čez dan. K tej razlagi nam je zopet veliko pomagala prijazna sestra v domu, ki skrbi za njihovo telesno, pa tudi duševno kondicijo. Redno se ukvarjajo s telovadbo, seveda vsak po svojih zmožnostih in močeh. Delovna terapija je tudi pri starejšemu človeku zelo pomembna in koristna zadeva. Upokojenci tudi zelo radi prisluhnejo prijetni zgodbi iz kake domače knjige, nekateri radi pogledajo televizijski program ali poslušajo radio. Za ženske so zanimiva ročna dela, kot so pletenje in kvačkanje. Z zunanjim svetom so povezani tudi z dnevnimi časopisi, ki jih imajo nekateri posebej radi.

Negovanci v domu se tudi veselijo novoletne zabave, ki se prične s skupno večerjo in potem nadaljuje s pričakovanjem novega leta.

Naša prijetna urica pomenkov je hitro minila, popili smo kavico in se domenili, da se drugo leto zopet vidimo. Upokojencem želimo, da bi tako vedri, kot so bili na tem srečanju, pričakali novo leto in bi jim bilo leto 88 z zdravjem in dobrim počutjem zopet naklonjeno.

Zahvaliti se moramo izredno prizadevni direktorici doma za vse prizadevanje za negovanje. To se vidi na vsakem koraku in je lju-

Naši upokojenci v kamniškem domu niso kazali tolikšne skrbi za prihodnja leta kot mi, aktivni delavci. Tej misli se vsaj ob Novem letu pridružimo tudi ostali.

dem v domu izredno dobrodošla. To so dobri medsebojni odnosi in vsa druga prizadevanja, ob katerih tudi trenutni obiskovalec začuti, da so velika skrb za človeka, ki je potreben pomoči. Hvala lepa tudi sestri, ki nam je pomagala uresničiti prijeten obisk.

C. S.

KADROVSKE SPREMEMBE

DELOVNO RAZMERJE SO SKLENILI

V TOZDU KOVINSKO IN OBLAZINJENO POHIŠTVO

– ŽAGAR Irena, tekstilno-obrtni konfektor, PE 5

V TOZDU SLOGA MOSTE

– ERZAR Rafko, lesar širokega profila, iz JLA

V TOZDU PRODAJA

– ROZMAN Primož, ekonomist

V SKUPNIH SLUŽBAH

– BERLEC Andrejka, kemijski tehnik, dol. čas – pripravnik
 – KÜRBUS Tomi, lesarski tehnik, dol. čas – pripravnik
 – BRLOGAR Simona, dipl. obramboslovec, dol. čas – pripravnik
 – VOZELJ Simona, administrator, dol. čas – pripravnik

DELOVNO RAZMERJE SO PREKINILI V TOZDU SEDEŽNO POHIŠTVO

– ZUPANČIČ Tomaž, NK delavec, PE 6
 – ŠKRJANEC Metod, KV mizar, PE 7, umrl

– KADUNC Anton, NK delavec, PE 7
 – TOPOLOVEC Katica, NK delavka, PE 8
 – HOHLIN Stanislav, RTV mehanik, PE 4, dol. čas
 – JURJEVEC Jože, obdelov. lesa, PE 7, v času poskusne dobe
 – VIDERGAR Srečko, NK delavec, PE 4, dol. čas
 – GORČAN Vinko, admin. tehnik, PE 7

V TOZDU TEHNIČNE STORITVE

– RESNIK Janez, KV kurjač, upokojen Oddelek za delovna razmerja

SLOVO OD 87

*Že tako je pri stvari vsaki,
da služi nam kljub napaki;
kakor nam služilo je minulo leto
za tega dobro, za drugega prekleto.*

*Še za lukenj nekaj zategnili smo pasove,
v zanke birokratske dali smo vratove;
hujšamo v denarnice in telo
v upanju, da drugo leto boljše bo.*

*V gospodarstvu je bilo in bo zmešnjava,
vreden dinar kot predlanska je otava;
politika nacionalne ima težave,
težko na Balkanu priti je do sprave.*

*Lomila kopja so se na štafeti,
al' spleča se al' ne predrago slavo peti;
Zdravico so hoteli nam vzeti,
pod Triglavom varno ni več peti.*

*Cankarja na križ pribil nam je Razpet,
tak mariborski politični je bil dekret;
komu medvedjo uslugo je napravil,
ko Jerneja sred' molitve je ustavil?*

Smo dinarje dajal – al' so oni nam jemali?

*Za uspeh Univerziade so se bali.
No, vsaj Zagreb so lepo obnovili,
stroške pa, seveda, v igre skrili.*

*Potomec Ali-paše dvignil se je
Fikret–beg
bankam denar skopnel je kakor lanski sneg;
iz čaršije na zemlji napravil si je raj,
a čudo glej ti zdaj, denar naj damo mi nazaj.*

*A handar oster je na obe strani,
zdaj že nekaj glavc na vratu ni;
arestov polnih nam se ni za bat,
raje tri po riti in brez večerje spat.*

*ZIS se muči, hoče inflacijo ujet,
sreča naša, vsaj tu prvi smo MI na svet;
vreden ni naš dinar skoraj nič,
na valutni pravi narisani je orlovski ptič.*

*Le vkup uboga gmajna, upokojenci so peli,
jim nič ne dajo, pa še to jim bodo vzeli;
za koga tovar na grbi ti si nosil,
vidiš penzionist, zdaj boš pa za svoje prosil.*

*Branko je pripravil trd načrt rešitve,
v praksi pa to stare so trditve,
čepprav proti bil si moj ti delegat,
v glavnem mestu so te peljali »scat«!*

*In na vrsti že dvanajsta je rima,
pri nas še zmeraj nič ne štima;
kakor iz Švice sir preluknjan naš je red,
navadil se bom, da pelin slajši je kot med.*

*Le z eno željo zaključim naj to slovo,
da v drugem letu bi ne bilo tako hudo;
da težave reševali bi manj boleče,
vsem vam želim veliko sreče.*

REM

OB SLOVENSKEM SINDI- KALNEM ŠAHOVSKEM PRVENSTVU LESARJEV, GOZDARJEV IN PAPIRNI- ČARJEV

Pogovor s Stolovim šahistom Marjanom Karnarjem

Šah je lepa, družabna in borbena igra. To vedo vsi ljubitelji šaha in tudi nekateri tisti, katerim je tak način krepitev duha blizu, vendar se sami aktivno s šahom ne ukvarjajo.

Šahistov je več vrst: od najbolj začetnih do višjih in vrhunskih, o katerih velikokrat beremo v časopisih in poslušamo po radiu. Biti zelo dober šahist pa ni enostavna zadeva.

Marjana Karnarja vsi dobro poznamo. Je mojster v centralni brusilnici orodij v Stolu. Kot šahist je velikokrat prijetno in močno presenetil. Ob letošnjem tekmovanju šahistov lesarjev, gozdarjev in papirničarjev, ki je bilo v Stolu sredi novembra, smo prav z Marjanom napravili naslednji pogovor:

Marjan, kaj je šah?

To je izredno zanimiva igra dveh igralcev, ob kateri začitita, da sta si kljub temu, da sta si prijatelja, vendar nasprotnika in se bo na šahovnici izkazalo, kdo je močnejši. Šah lahko primerjamo z življenjem, z našo vsakodnevno bitko za obstoj, ko moramo tudi marsikaj dokazati, da smo življenja in dela sposobni.

Od kdaj igraš?

Začel sem okoli trinajstega leta in se posebno aktivno ukvarjal s šahom do svojega tridesetega leta. Leta 1963 sem bil mladinski prvak Slovenije in osmi mladinski šahist v Jugoslaviji.

Kako izgleda začetek in nadaljnja igra z nasprotnikom?

Veliko igralcev začenja igro bolj teoretično; tako, kot so se naučili iz knjig. Tega se skušajo držati tudi kasneje. Vendar ima šah toliko različnih potez, da brez praktičnega pristopa ne gre. Ob igri s sotekmovalcem takoj vem, kolikšna je njegova moč, znanje in sposobnost. Ni mi do teoretične igre in kombinacij, pač pa do neposrednega boja, ki je seveda psihološki.

Na šahovskem prvenstvu v našem obratu družbene prehrane je bil red in mir. Tudi opazovalci se niso glasno pogovarjali. Igra zahteva močno koncentracijo.

Kot izreden šahist si za Domžalski šahovski klub in kot slovenski predstavnik igral tudi zunaj naših meja!

Igral sem v Italiji, Avstriji, Nemčiji, Madžarski, Danski, Švedski in najbrž še kod. Na takih, širših srečanjih se še posebno vidi, kakšni šahisti so drugod, koliko so močni in kako se znajdejo. Za marsikatero nasprotnike smo že na večer pred tekmovanjem vedeli, da bomo zmagali in res je bilo tako.

Stalni član slovenske šahovske reprezentance sem bil leta 73–78.

Igral si z zelo znanimi šahisti!

S svetovnim prvakom Karpovom sem na šahovskem turnirju v spomin Milana Vidmarja remiziral. Prav tako sem igral z drugimi, zelo znanimi šahisti, kot so Furman, Ljubojević, Portiš, Hort in Ribly. Igral sem tudi z vsemi našimi najboljšimi šahisti.

Zakaj sedaj manj igraš?

Redna zaposlitev tudi zahteva celega človeka. Če bi nastopal kot šahist, bi moral biti vsako leto najmanj po dva meseca odsoten, to pa ni v redu. Zelo rad pa še vedno igram za Domžalski šahovski klub in posebej za Stol, kot je bilo to 14. 11. letos na tekmovanju lesarjev, gozdarjev in papirničarjev.

Si na tem tekmovanju katero igro izgubil?

No, najprej moram povedati, kdo so bili še drugi nagrajeni posamezniki. Na drugi deski je prejel medaljo Vavpetič iz Količevega, na tretji Ofak iz Kočevja, na četrti Osolin iz Količevega in na prvi jaz.

Na tekmovanju nisem izgubil nobene igre.

Na četrti deski je dobil srebrno priznanje naš Lanišek in na drugi deski bronasto Bavčar.

Kako je bilo to tekmovanje organizirano in koliko tekmovalcev je igralo?

Organizacija tekmovanja je bila odlična. Glavni zaslugi imata Stolov direktor splošne sektorja Silvo Učakar in naš predsednik šahovske sekcije Zdravko Suhadolc. Igralcev je bilo okrog 50.

Prvo tako tekmovanje je bilo v Slovenji Gradcu, kjer so zmagali papirničarji iz Količevega. Na Količevem smo zmagali mi in tako je bilo sedaj to tekmovanje pri nas.

Prišlo je šest izredno močnih ekip, v katerih je bilo deset mojstrskih kandidatov. Vsaka ekipa je igrala z vsako ekipo. Igra je bila hitropotezna; se pravi, da je imel igralec za eno igro na voljo 10 minut.

Kakšno je bilo na splošno tekmovalno vzdušje?

Zelo dobro. Vsem igralcem je šlo, da dajo čimveč od sebe in zmagajo. Tega pa seveda eni ne morejo. Po takih igrah so tekmovalci utrujeni, kar je rezultat zelo dolge in močne duševne koncentracije.

Imeli ste dva poznana šahovska sodnika!

Prvenstvo sta uspešno sodila republiška sodnika Stane Laznik in Rihard Lorbek iz šahovskega kluba Domžale.

Kdo so bili zmagovalci?

Prvi so bili šahisti iz Papirnice Količevo, drugi ekipa Snežinke iz Kočevja in tretji mi.

Kdo je prispeval nagrade?

Stol, Eta in Svilanit. Vsak udeleženec pa je dobil še našo reklamno sestavljanko, ki propagira naše izdelke.

Prijeten pa je bil tudi zaključek srečanja! Po končanem tekmovanju, podelitvi na-

grad in priznanj smo se šahisti zbrali še na prijetnem družabnem pomenku. Kot prireditelji tekmovanja smo goste tudi pogostili.

Kaj bi za to srečanje še pripomnil?

Lepo se zahvalimo organizatorjem, zahvalimo pa se tudi Karlu Lipiču iz republiškega sindikata lesnih delavcev in Francu Sikošku iz občinskega sindikalnega sveta Kamnik, ki sta pozdravila tekmovalce.

Kdo so pravzaprav še dobri Stolovi šahisti?

Za nas še vedno igra naš nekdanji delavec Boris Bavčar ml., potem Cveto Lanišek, Franc Poglajen, Stane Krivorotov in Franc Ravnikar.

Dupliški osnovnošolski otroci so povedali, da jih z Zdravkom Suhadolcem učita pravilnega igranja šaha!

Dupliški otroci se za šah zelo zanimajo, dva pa sta za to igro še posebej nadarjena in imata tudi dovolj volje. To sta Igor Kragelj in Robi Bergant.

Kje Stolovi šahisti igrate šah?

Za to imamo primerne prostore v Virtusovem športnem objektu v Šmarci. Vaje so tedensko, šahovski preizkušveni turnir pa je enkrat mesečno.

Na tedenskih treningih in na tekmovanjih je videti naše ljudi, ki šaha sicer ne igrajo, z velikim zanimanjem pa igro spremljajo!

Veseli smo vsakega takega obiskovalca. Želimo, da bi jih bilo še več in bi se vključili v naše vrste!

Po dogovorjenem načinu bi moralo biti prihodnje šahovsko prvenstvo lesarjev, gozdarjev in papirničarjev zopet na Količevem, odkar so ponovni zmagovalci?

Tokrat je seveda potrebno narediti izjemo. Če nekdo večkrat zapored zmaga, je gostitelj nekdo, ki je takoj za njim. Drugo leto bo to Snežinka iz Kovevja.

Pogovor je pripravil Ciril Sivec

Tone Podlipnik je odličan šabloner in ustvarjalec vzorčnih izdelkov v ročni mizarini. V tej poslovni enoti ni polizdelka, da ga ne bi do potankosti poznal. Njegovo vsakodnevno prizadevanje je zraslo z življenjem in delom mizarne.

Za Glasilo smo izmenjali nekaj besed in Tone je povedal, da se bliža čas upokojitve. Ko bo izšla ta številka, bo končal z rednim delom.

Tone Podlipnik je imel še eno željo. Letos ga je doletela velika nesreča, ko mu je izbruhnil požar na stanovanjski hiši. Pomoč v obliki lesa mu je dal tudi Stolov kolektiv. Tone se za pozornost in lažje premagovanje nastalega stanja iskreno zahvali.

HVALA SODELAVCI, PRIJATELJI!

Za sinovo izredno težko bolezen (cerebralno paralizo – poškodbo možganov) sva se odločila, da bi ga zdravili v Rusiji. Izvedela sva, da je v Moskvi zdravnica DŽUNA, ki zdravi samo z določeno terapijo. Oba sva se pričela učiti ruščino v tečaju, ki pa je bil za naju velika življenjska šola.

Vsaka terapija zahteva veliko časa, katerega pa smo imeli premalo. V Rusijo smo odšli s potovalno agencijo in tako prihranili pri času in stroških. Tovarišica DŽUNA je poznala našo stisko in nas je izjemoma sprejemala dvakrat dnevno, čeprav je to predstavljalo za vse mnogo napora. Po opravljenih šestih terapijah naj bi se izkazalo, če se je otrokovo stanje izboljšalo. Izkazalo se je, da naš trud ni bil zaman in bomo s terapijami nadaljevali.

Zdravljenja nismo opustili, čeprav smo se zavedali, da bo dolgotrajno in drago. Ne smemo odnehati, ko imamo upanje, da se bo stanje izboljšalo. Upamo, da bomo bolezen premagali ali ji vsaj preprečili napredovanje.

Pri današnjih cenah so taka potovanja izredno draga, zato sva zaposila za izredno odobritev kredita, katerega sva dobila od naše DO in ga uporabila v ta namen.

Še posebno prijetno sva bila presenečena, ko sva izvedela, da imava v gotovini odobreno neprošeno pomoč pri vseh sindikalnih organizacijah v naši DO. Najino veliko veselje, da imava tako čudovite in razumevajoče sodelavce, pa je bilo skaljeno z nekaj pikrimi pripombami ljudi, ki verjetno še niso poizkusili boja z usodo, ko je po diagnozi zdravnikov otrok neozdravljivo bolan.

Rezultati tega poizkusa zdravljenja v Rusiji so zaradi prekratkega roka skromni, vendar je izboljšanje vidno in sva zato prepolna optimizma, da bo tudi življenje naše družine steklo po umirjenih tirih.

Zdravljenje v Rusiji pri zdravnici DŽUNI so nam omogočili:

DO STOL Kamnik

EVA in NEŽA MAURER iz Škofje Loke (omogočili sta nam prvi stik in ureditev pri tovarišici DŽUNI)

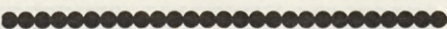
JUGOTURS Zagreb

SLOVENIJATURIST Ljubljana

Vsem skupaj:
SODELAVCI-PRIJATELJI
H V A L A !

Kako skromno zveni ta kratki stavek! Naša srca so polna zahvale za izkazano razumevanje. Naših misli in zahvale ni mogoče izraziti z besedami.

Družina Štefana in Majde Recek

Ob smrti mojega očeta

ZAHVALA

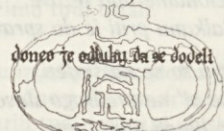
Ob smrti mojega očeta se iskreno zahvaljujem sodelavcem tozda 9 in kadrovskega sektorja ter vsem ostalim za izraženo sožalje in podarjeno cvetje.

Miro Petek

NAŠ MLADI ARHITEKT MARJAN KOCJAN JE BIL LETOŠNJO JESSEN KAR DVAKRAT JAVNO POHVALEN:

Na jugoslovanskem festivalu tržnih komunikacij v Portorožu je v kategoriji tiskanih komunikacijskih sredstev dobil za sestavljanje, ki propagira Stolovo sodobno pohištvo, Zlato idejo Portoroža.

stručni žiri
na XXV mednarodnem sajmu
nameštaja, opreme i unutrašnje
dekoracije

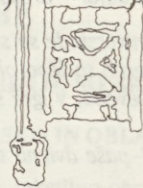
dono je odlični da se dodati

SPECIJALNA POHVALA

Industriji pohištva „Stol“ - Kamnik

za uredjenje izložbenog prostora
avtora

arch. Marijana Kocijana

Beograd, 20.11.1987.

za predsednika
Beogradskog sajma

Na beograjskem pohištvenem sejmu je dobil arch. Marjan Kocjan posebno pohvalo za vzorno urejen Stolov razstavni prostor.

Iskrene čestitke!

USPEŠEN ZAKLJUČEK SEZONE NOGOMETAŠEV

Nogometna sekcija pri ŠD VIRTUŠ zaključuje z letom 1987 svoje 12. leto delovanja, potem ko se je leta 1975 po desetletnem mrtvilu ponovno ustanovilo iz nekdanje SVOBODE. Sicer pa letos mineva že 50 let, odkar so po nekaterih podatkih starejših krajanov takratni ljubitelji športa in naprednih idej začeli z nogometom na Duplici. Škoda je le v tem, da nihče na Duplici ni spremljal te zgodovine in jo zapisal; vsekakor bi bila zelo zanimiva, saj so iz tega obdobja znana imena, ki so se vključila v NOB in kasneje preživela tudi v izgradnjo nove Jugoslavije. Mogoče o tem kdaj kasneje.

Splošna ugotovitev je, da smo v letu 1987 delovali zelo uspešno tako v tekmovalnem kakor tudi v množičnem smislu.

Zaradi reorganizacije nogometa v SR Sloveniji (ne vem, katere že v zadnjih letih), ki zahteva selektivni pristop, smo se po končani spomladanski sezoni spopadli tudi s tem problemom in ga uspešno vključili v delo. Tako imamo od polovice leta v klubu pet sekcij in sicer: mlajše in starejše pionirje, kadete, mladince ter člane. Vse te kategorije uspešno tekmujejo v tekmovalnih sistemih, razen najmlajših pionirjev, katerim smo omogočili več tekem s klubi iz okolice (Kamnik, Radomlje, Mengeš). Starejši pionirji in kadeti uspešno tekmujejo v MNL Ljubljana, mladinci in člani pa v območni zahodni ligi SR Slovenije.

V klubu trenutno delajo trije trenerji, ki so usposobljeni za delo z igralci. Mislimo sicer, da smo na tem področju precej šibki, saj smo v prejšnjih letih pošiljali na razne trenerske tečaje ljudi, ki kasneje niso prevzeli dela v klubu.

Kljub temu da nam nekateri očitajo, da gre preveč denarja za člansko moštvo, jih lahko demantiramo. Kdor se vsaj tu in tam pojavi v športnem parku, lahko ugotovi, da ni popoldneva (razen pozimi), ko ne bi trenirala ena od omenjenih sekcij. Smo na pravi poti, če . . . Da, če ne bi bilo finančnih težav. Tako kot vsa družba, se tudi funkcionarji, ki delamo vse amatersko, ukvarjamo s finančnimi težavami.

Vedno manj nas je, ki smo še pripravljeni narediti kaj zastonj; čeprav smo na udaru, doslej nismo klonili. Z raznimi akcijami si prizadevamo, da dobimo denar. Naše delo je vse premalo cenjeno in bojimo se, da nam zmanjkuje sape. Poudarjamo sape, ne pa tudi volje. Zato tudi v tem sestavku apeliram na vse, ki nam lahko pomagajo, da se nam priključijo v naših prizadevanjih. Po zadnjih vladnih ukrepih je tudi telesna kultura potisnjena ob zid. Toda s skupnimi močmi nam lahko uspe, da bo delo potekalo še naprej tako, kot smo si ga zastavili. Nogomet ima na Duplici izredno bogato tradicijo. To dokazuje tudi obisk na tekmah. Najbolj smo zadovoljni, ko nas pride spodbujati nekaj sto ljubiteljev nogometa. Med njimi srečamo tako mladino kot tudi starejše ljudi, najbolj pa smo veseli tistih, ki so pred dvajset in več leti igrali za barve tega kluba.

V tem trenutku smo z uspehi lahko zadovoljni. Članska ekipa se bori za prvo mesto,

mladinci so v zlati sredini, prav tako pa tudi kadeti in pionirji. Z dobrim delom pred nadaljevanjem sezone si nadajamo ponovni vrnitvi članov v enotno Slovensko ligo, s kvaliteten delom z mlajšimi selekcijami pa vzgojo lastnih kadrov.

Na koncu bi se rad zahvalil tistim, ki so nas finančno in moralno podpirali ter nam vplivali optimizma. Obenem bi želeli, da v klub pridejo vsi, ki radi delajo v športu in vedo, kaj je prijateljstvo v športu. Le s skupnimi močmi nam bo uspelo, da bo delo v tem lepem športnem parku še naprej uspešno in tako množično.

Vsem ljubiteljem nogometa želim v imenu uprave veliko športnih užitkov ter zdravja in sreče v letu 1988!

Bojan Kukanja

NOVA UPOKOJENCA IVAN IN LUDVIK

Bilo je sredi novembra, ko smo se sešli v upravni zgradbi, da se zahvalimo našim delavcema Ivanu Resniku in Ludviku Piskarju, ki sta v Stolu skupaj prebila 70 let, Ivan Resnik 40 in Ludvik Piskar dobrih 30 let.

Na prijetni, kratki slovesnosti je bilo rečeno, da je človek v svojem delovnem obdobju sposoben izredno veliko narediti, čeprav se tega dela ob odhodu v pokoj na enem mestu ne vidi. Kar je ustvaril z aktivnim delom, koristi vsej družbeni skupnosti, od njegovega delovnega okolja do občine, republike in zveze. Starejši upokojenca so začeli s slabšimi delovnimi razmerami in jim je bilo delo kasneje prijetneje in lažje. Zavedajo se, da je bilo v njihovi aktivni dobi veliko doseženega in so zato zadovoljni.

V skupnem pogovoru je prvič izmed upokojencev sodeloval Ivan Resnik, ki se je v skupnem imenu zahvalil za prijaznost, gostoljubje, predvsem pa pozornost, ki jo današnji kolektiv namenja ljudem ob odhodu v pokoj. Ivan je zatele kolektivu tudi v prihodnje dobre delovne dosežke. Rekel je, da je delavec tedaj, ko čuti, da se skrbi zanj, pripravljen veliko več dati od sebe in je vodstvu hvaležen, da ima redno delo in primerne osebne dohodke. Zato gre današnjemu vodstvu delovne organizacije posebna pohvala.

Upokojenca Ivan in Ludvik sta bila ob odhodu v pokoj dobre volje. Rekla sta, da jima ni bilo nikoli težko delati.

Na kratko še napišimo nekaj podatkov o obeh upokojencih.

Devetinpetdesetletni Ivan Resnik je v Stolu delal na žagi, v grobem razrezu, v strojni stolarni, bil gasilec, leta 51 pa je prevzel delovno mesto v kotlovnici. Ivan stanuje na Bakovniku, ima nekaj zemlje, ki jo bo v pokojju še posebno skrbno obdeloval, pazil bo na vnukinje in vnuke. Kar pa je najbolj pomembno, pa je, da je zdrav.

Ludvik Piskar je star 60 let in je delovno dobo v Stolu prebil v Motniku. Ker je bila tam v začetku lesna delavnica, je delal na tračni in krožni žagi. Po preureditvi delavnice v kovinsko predelavo je opravljal razna dela, kot so brušenje varov, čiščenje kovinskih polizdelkov in raziglanje. Ludvik bo prav tako kot Ivan po svojih močeh še poprijel za delo na zemlji. Rekel je tudi, da se počuti zdravega.

Ob sklenitvi tega zapisa še nekoliko drugačna misel: Naši bralci se bodo gotovo spomnili, da smo se še pred letom skoraj vsak mesec poslovili od večjega števila naših delavcev. To so bili delavci, ki so nastopili delo takoj po vojni. Ti ljudje so že v pokojju. V pokojju pa sedaj v manjšem številu odhajajo ljudje, ki so pričeli z delom ob svoji polni delovni sposobnosti.

Za to leto 1987 je poslovitev od naših nekdanjih, dobrih delavcev pri kraju. Vsem želimo zdravje in zadovoljstvo.

C. S.

PRED NAMI JE NOVA ZIMSKA SEZONA

Vsi že nestrpno pričakujemo izdatne snežne padavine, ki naj bi pobelile tudi nižinske predele.

Obeta se nam draga smučarska sezona in vsi se sprejemo, koliko bomo smučali. Visoke cene smučarskih kart nam jemljejo pogum, da si bomo tako rekreacijo lahko še privoščili.

Ne glede na cene, če želimo smučati, se moramo pripraviti na novo smučarsko sezono že dosti prej. Ne samo, da si pripravimo vso potrebno opremo, ki jo je mogoče še kje kupiti po stari ugodni ceni, ampak moramo misliti tudi na dobro telesno pripravljenost.

Če smo preko leta malo zanemarili svoje telesne sposobnosti in bi radi smučali varno in brezskrbno, moramo takoj pričeti s smučarsko gimnastiko in to vsaj dvakrat tedensko.

Strokovni kader pri Smučarskem klubu Kamnik organizira enkrat tedensko vadbo smučarske gimnastike v telovadnici SŠCRM. Ker pa je vadba samo enkrat tedensko in to vsak torek od 20. do 22. ure, si morate dopolnilo poiskati sami. Tisti, ki pa ste se sami odločili, da se pripravite na novo sezono in niste bili aktivni, pa morate paziti, da si ne boste naložili že v začetku prevelike obremenitve.

Vaje delajte postopoma in stopnjujte. V nobenem primeru ne smete pretiravati, ker boste s pretiravanjem več izgubili kot pridobili. Samo pretiravanje pa ima lahko za posledice večje ali manjše poškodbe mišičnih vlaken. Poškodba mišice pa pomeni težjo po-

škodbo, ki nam lahko pokvari vso zimsko sezono. Poškodovana mišica zelo boli in zdravljenje je dolgotrajno. Paziti moramo, da obremenitve niso predolge. Ko začutimo v mišici pekočo bolečino, moramo takoj prenehati. Vsega, kar smo zamudili, ne moremo na hitro nadoknaditi – zato v začetku trenirajmo manj časa, zato pa bolj pogosto. Ves program vadbe moramo pravilno programirati. Samo dobra telesna pripravljenost omogoča dobro smuko, v kateri res lahko uživamo.

Za dobro in varno smuko moramo posvetiti tudi nekaj pozornosti naši opremljeni. Pregledati moramo vse dele, predvsem vezi in jih dobro namazati. Če tega dela niste večši, se odpravite na servis, kjer vam bodo radi pregledali in svetovali. Ko smo končali preteklo sezono in smo smuči spravili, namazali, drsno ploskev inpregnirali, potem v novi sezoni verjetno ne bo problemov.

Tudi ostali opremljeni moramo posvetiti pozornost in ugotoviti, če je vse uporabno.

Smučarski sejmi so za nami in tisti, ki niste uspeli nabaviti opreme, to še lahko naredite pri posrednikih. Tako lahko rabljeno opremo prodate ali kupite na smučarskih servisih. V Kamniku je ta možnost pri Elanovem servisu, ki ga ima Sitar Peter.

Tudi naša smučarska sekcija je pripravila program za sezono 1987/88. Program je v okviru že poznane. Udeležili se bomo tekmovanja Unilese, Lesariade in Sindikalnih iger.

Večji poudarek bomo namenili teku na smučeh, saj nam je ta disciplina v preteklosti prinašala vidne uspehe, pa še dosti cenejša je.

Šolske počitnice bodo to leto od 17. do 30. januarja. Takrat, če bo sneg, bodo imeli naši šolarji tečaj na vseh večjih gričih. Tudi v naši DO bomo organizirali začetne in nadaljevalne tečaje alpskega smučanja in teka na smučeh. V letu 1981 je tečaj obiskalo 30 tečajnikov, lani pa samo 10. Tečaji bodo brezplačni, pogoj je samo, da je dovolj prijav. Vse informacije glede tečajev bodo objavljene v našem Informatorju.

Vsem ljubiteljem rekreacije in zaposlenim želim srečno novo leto!

Jože Zupin

ZDRAVSTVENO STANJE NAŠIH DELAVCEV

Zdravje lahko opredelimo z definicijo kot psiho-fizično in socialno blagostanje človeka. S tem zajamemo njegovo telesno stanje, počutje, njegove dejavnosti v ožjem in širšem okolju, kjer živi, dela in seveda zadovoljevanje njegovih potreb (človek je bio-psiho-sociološka entiteta).

Zdravstveno stanje je odraz preteklih in sedanjih stanj in dogajanj, pri čemer je vloga preteklih dogajanj zelo pomembna. V večji meri lahko vplivamo le na dogajanja, ki izhajajo iz vpliva zunanjega okolja. Učinki naravnih

(fizikalnih, kemičnih, bioloških) ter družbenih dejavnikov okolja (delovnega oziroma življenjskega) na življenje, zdravje in delovno zmogljivost ter dobro počutje delavcev se lahko kažejo:

1. Na delavcih samih kot:

a) Nespecifični učinki, ki so lahko kratkotrajni in prehodni, lahko pa so dolgotrajni (utrujenost, stres, psihosomske bolezni, presnovne motnje in podobno);

b) Specifični učinki, ki so lahko:

– toksični (okvare organskih sistemov);

● akutni učinki: kažejo se takoj, najkasneje v 24 urah po učinkovanju škodljivosti,

● kronični učinki: kažejo se čez čas, lahko šele čez desetletje;

– karcerogeni učinki: javijo se po več letih ali desetletju

– drugi škodljivi učinki na zdravje: alergija, itd. . . .

2. Na razvijajočem se plodu pri nosečnicah (teratogeni učinki);

3. Na potomstvu: na drugi, tretji generaciji (genetični učinki).

Pozorni smo predvsem na akutne učinke, katere lahko zaznamo z našimi čutili. Specifične, nespecifične in druge kronične učinke ter kancerogene ter teratogene pogosto spregledamo. Povsem smo onesveščeni glede genetičnih učinkov. Učinke naravnih in družbenih dejavnikov delovnega okolja na življenje, zdravje in delovno zmogljivost ter dobro počutje delavcev lahko proučujemo na ravni molekularne biologije, celice (tkiva), organov (organskega sistema), celega organizma (človek je bio-psiho-sociološka entiteta), na ravni skupine ali cele populacije. Vsak od teh ravni zahteva pri proučevanju pojavov svojstven pristop, metode in tehnike. Nekatere pojave bi morali proučevati združeno, interdisciplinarno na vseh ravneh.

Visok delež aktivnih zavarovancev v celotnem prebivalstvu, stagnacija pričakovane življenjske dobe slovenskih moških, starih nad 40 let, pospešeno invalidiziranje in umiranje zaradi nekaterih skupin kronično-degenerativnih obolenj, za katere vemo, da so lahko v zvezi z delom, in epidemija travmatizma (poškodbe pri delu, predvsem poškodbe v prometu in športu) zahtevajo od slovenske družbe hitre in učinkovite ukrepe. Pri izvajanju le-teh imata pomembne naloge zdravstvena služba in telesnokulturna dejavnost.

Stopnja razvoja proizvodnih sil, mehanizacije in avtomatizacije ter urbanizacija so privedle do stanja, ko se večina ljudi premalo giblje, vse več je statičnih obremenitev in ponavljajočih se gibov, obenem pa prihajamo čedalje pogosteje v stresne situacije. Živimo in delamo v vse bolj onesnaženem okolju, nazvali smo se škodljivih razvad: alkohol, cigarete, tablete (poživila, pomirjevala) . . .

Odzivi delavcev na obremenitve in zdravstvene škodljivosti pri delu

Delavec se odziva na prevelike obremenit-

ve, na zdravstvene škodljivosti pri delu, na slabe medsebojne odnose in odtujenost z **utrujenostjo**, z **fluktuacijo**, lahko tudi z **bolezni** v **zvezi z delom**, ki se včasih končajo z **invalidnostjo** ali celo s **smrtjo**. Vsak od teh pojavov (kazalci negativnega zdravja) znižuje osebno in družbeno produktivnost, narodni dohodek in življenjsko raven nas vseh.

Kazalci negativnega zdravja delavcev so multikavzalno pogojeni. Nanje vpliva objektivna stvarnost (naravni in družbeni dejavniki). Analiziramo in obvladujemo jih lahko le, če se celotna družba loti teh pojavov na vseh ravneh. Dejavnikov, ki vplivajo na raven in dinamiko kazalcev negativnega zdravja, je veliko in jih lahko združimo v nekaj skupin:

– delavec:

njegove telesne in duševne lastnosti in sposobnosti, zmogljivost posameznih organskih sistemov, njegovo zdravstveno stanje (delavčeva reaktivnost), med drugim so v tej skupini pomembne lastnosti kot starost, spol, stan, izobrazba in kvalifikacija, odnos do dela, rezerve posameznih organskih sistemov itd.

– **dela, naloge in opravila** (delovno mesto): telesne in duševne obremenitve pri delu in ekološke škodljivosti; tehnične, psihosocialne in družbenoekonomske razmere na delovnem mestu in v delovni organizaciji; zelo pomembni so produkcijski odnosi;

– **širše okolje**: fizikalni, kemični in biološki dejavniki širšega okolja, psihosocialne in družbenoekonomske razmere doma, v krajevni skupnosti, občini, regiji, republikah, zvezi;

– varstvo pri delu (v širšem smislu): tehnično, zdravstveno varstvo, predvsem aktivno zdravstveno varstvo, psihosocialno in družbeno-pravno varstvo;

– **raven socialne varnosti**: Zakonodajna s področja zdravstvenega, invalidsko-pokojninskega in socialnega varstva;

– **skladna in usmerjena dejavnost** vseh segmentov družbe na vseh ravneh, predvsem zdravstvene službe (ocenjevanje delovne zmogljivosti).

Za razumevanje pojavov, kot so kazalci negativnega zdravja delavcev, moramo proučiti tudi družbeno življenje človeka (delavca), ker ljudje (delavci) delujejo »ujeti« v zapletene spletne družbenih odnosov. Z razvojem produkcijskih sil postajajo družbeni odnosi vse bolj zapleteni, vpliv »družbenega« na raven in dinamiko negativnega zdravja pa vse večji.

O dejavniki, ki vplivajo na zdravstveno stanje delavca, njegovo počutje, delovno storilnost, bom v prihodnjih številkah glasila še pisal.

Dr. Bogdan Logar

»V Stolu je delal moj ded, oče in delam tudi jaz. Otroci pa najbrž mislijo, da bodo živeli brez dela.«